

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer izvemši nedelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopsi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafllovih ulicah št. 5. — Upravnštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnštva telefon št. 85.

Manifestacijski shod za slovensko vseučilišče.

Pod posebnimi znamenji se vrše zadnji čas v Ljubljani slovenski shodi. Vsi so obiskani od tisočev Slovencev in Slovenk, Schwarz pa kliče ob priliki vsakega v naše mesto množico žandarjev. To vedno klicanje orožnikov v Ljubljano se nam je sprva videlo smešno in smo upali, da bo tega klicanja konec, ko bo Schwarz videl, da so žandarji v Ljubljani, če je še tako velik političen shod, čisto odveč; zdaj pa uvidevamo, da Schwarz ni prišel del tega spoznanja in da poziva iz kakšnega posebnega vzroka v Ljubljano orožniške bajonete. Kajti tudi kak deželni predsednik ima lahko kak poseben namen! Z ozirom na to, da so se vsi naši shodi zadnji čas izvršili mirno, se nam to klicanje žandarjev v Ljubljano vidi kot navadna provokacija mirnega slovenskega naroda, proti kateremu se zavejo puškina kopita in bajoneti, če s par besedami osvetli, kako je tlačen in teptan. Le pravice zahtevamo, kakršne imajo drugi narodi že stoletja, zato pa smo ob taki priliki obkroženi kot kleti razbojniki. Da pri takih priložnostih vendar ohranimo mrno kri, spada že med samozatajevanje, reči pa moramo, da vsaka sila rodi protisilo in da včasih celo pri Slovenceh prenapeta struna poči. S tem seveda še ni rečeno, da se bomo prihodnjic vrgli zopet žandarske bajonete, kadar jih bo zopet par sto nad normalno v Ljubljani, da nas obleži par mrtvih in ranjenih.

Včeraj dopoldne je bil v veliki dvorani hotela »Union« manifestacijski shod za slovensko vseučilišče. Velikanska manifestacija je bila to, bilo je okoli 3000 udeležencev iz vseh slojev občinstva. Par sto ljudi je moralo oditi, ker niso mogli noter. Schwarz je razpostavil v »nevarnih« poslopih ljubljanskih, kakor kazini, Tonhalle itd. cele kupe žandarjev, glavni tabor je bil pa v vojaškem oskrbovališču na Dunajski cesti, kjer so bili že napravljeni vsi načrti »wie vorzugehen«. Polumeseci mestne policije so razsvetljevali vse ulice okrog »Uniona«, detektivov in vladnih in mestnih policijskih uradnikov je kar mrgolelo po vseh oglih, kot bi se pripravljali Slovenci na vojno proti Avstriji!

Na shod pa je to pot deželna vlada poslala kar 2 svoja zastopnika v uniformah in s sabljami, med občin-

stvom se je pa gnetlo vse polno raznih vohunov, da bi grešnika, ki bi napravil kak prehud medklic, takoj pograbili.

Otvoritev shoda.

Shod je otvoril g. Modic, ki je pozdravil udeležence v imenu združenih slovenskih visokošolcev, pozdravil zlasti deželne in državne poslance (videli smo gospode Gangla, Gostinčarja, Jarca, Kneza, Mandlja, dr. Pegana, dr. Tavčarja, Turka, dr. Zajca, dr. Oražna, dr. Trillerja) in se zahvalil za tako velikanski obisk.

Ideje in misli, je rekel nato, ki se bodo danes razpravljale, niso nove, ampak ponavljali bomo, kar smo že tolikrat povedali, kar je pa pravzaprav še vedno novo, ker še vedno boli, hudo boli. Govorili bomo o krivicah, ki jih zadajajo nemški burši slovenskemu dijaštvu na Dunaju in Gracu, ko nam odrekaajo celo pravico do preživljanja. Manifestirati pa hočemo tudi za slovenske vseučilišče, ki je vsled teh razmer postalo nujno potrebno za slovensko visokošolsko dijaštvo in za slovensko ljudstvo. Slovensko vseučilišče moramo dobiti, ker dunajske in graške razmere so nevdružljive.

Za predsednika shoda je bil nato soglasno izvoljen g. Trampuž, za podpredsednika pa gg. Kralj in dr. Mal.

Deželni poslanec Jarc.

Kot zastopnik S. L. S. je spregovoril deželni poslanec profesor Jarc, ki je opravičil predsednika stranke, ki je bolan. Prišli smo, da manifestiramo za slovensko vseučilišče obe slovenski stranki skupno z našim dijaštvom. »Slovenska Ljudska Stranka« je bila za vseučilišče vedno vnet in zavzeta in bodočnost našega naroda je, če se izpolnijo naše želje in zahteve po slovenskem vseučilišču. Veda je moč in veljava, zato moramo dobiti lastno univerzo. Dobiti jo moramo tudi zato, ker naše dijaštvo na nemških vseučiliščih ne uživa enakopravnosti z nemškim dijaštvom, ki ga smatra le za gosta. Če do danes nismo dobili lastnega vseučilišča, je vzrok centralistični birokratični sistem avstrijski, ki nam ne privoščiti niti najvitalnejših in najopravičenejših naših zahtev. Prišli smo danes sem, da izrazimo našemu dijaštvu simpatije, ki jih gojimo do njega. Naše dijaštvo se lahko zanaša na nas, na pomoč slovenskega središča v državnem zboru. Ne bomo tam preje odnehal, dokler ne izvojujemo slovenskemu narodu lastnega vseučil-

lišča. Istotako zahtevamo, da bodi na vseh poljih med Slovenci le Slovence uradnik in da nam ne bodo več utahotapljali tujece, ki so nasprotni našemu narodu. Odpraviti je treba načelo, da je slovenski uradnik uradnik druge vrste. Pripomoči mu je, da mu ne bo treba uklanjati tilnika, če bo hotel dobiti kako mesto, ki mu gre po postavi in pravici. Ker je naša stranka demokratična, zanesli bomo v zadnjo gorsko vas, kako se godi slovenskim dijakom v tujini, kako jim kratijo tam vse pravice, kako jih pobijajo nemški burši, kako jih hočejo izstradati. Ko zanesemo vse to med ljudstvo, mora biti zmaga naša in sedanjih krivičnih razmer za Slovence enkrat za vselej konec. (Burno ploskanje).

Anarhija na avstrijskih nemških univerzah.

O prvi točki dnevnega reda o anarhiji na avstrijskih nemških univerzah je govoril g. Natlačen. Rekel je:

Dogodki, ki so se dogodili v zadnjih mesecih na nekaterih vseučiliščih v Avstriji, so dokaz, da vlada tam prava anarhija. Ni več svetosti v teh prostorih, znanost ni nič več svobodna. Proslavljena avtonomija vseučilišč je klovta naša. Akademikna avtonomija je danes taka, da nemško burševstvo samovoljno vlada na naših vseučiliščih in tam napada divje in brutalno vsakogar, kadar ni burš. Brezpravni smo v prostorih, posvečenih muzam, govori se, da smo le gostje ondi, dasi Nemci presneto malo poznajo gostoljubnost. Zahtevajo od nas hvaležnosti, da smemo uživati njih gostoljubne pešči. Dokler bo pa Slovenec moral plačevati davke za vseučilišča, toliko časa so ta avstrijska in ne burševska. Zato zahtevamo na teh vseučiliščih popolne enakopravnosti kot svobodni državljani. (Tako je!)

Znani so izgredi v Pragi. Obsojamo jih. Povzročili so jih Nemci. Znano nam je, kako je bila slovenska družba v Ptuj 12. in 13. septembra lani od nemških tolovajev brez vzroka napadena, opljuvana, pretepana. (Skandal!) Praga, po zgodovini, legi in prebivalstvu ni nič manj češko mesto kot Ptuj nemško in vendar zahtevajo Nemci, naj Čehi trpe mirno provokacije nemških buršev v Pragi. Ljudje, ki hočejo tekom let zasesti najvažnejša mesta v državi, so se ponižali do navadnih cestnih izživačev in pretepačev. Vlada nima moči nastopiti proti tem buršem, zato vlada v Pragi prava anarhija na ulicah.

Kako je na Dunaju?

Tudi tu nemški burši vladajo po svoji volji. Lani je prišlo med njimi in židovskimi dijaki do konflikta. Strašni prizori so se nudili. Burši so s palicami, z železjem in žebli okovanimi, napadli židovske dijake in konec je bil, da so 122 ranjencev odpeljali z rešilnim vozom. Če bi mi Slovenci kdaj v Ljubljani tako napadli Nemce, postreljali bi nas kot pse. (Tako je!) Ko je židovsko dijaštvo zahtevalo od rektorja Exnerja (Fej-klici), naj uvede preiskavo proti krivcem, odvrnil jim je ta, da se je boj vršil na rampi, torej ne na akademskih tleh, naj se torej obrnejo na policijo. Ko so se obrnili na to, dejala je, da je rampa na akademskih tleh, kjer ona nima ničesar opraviti. Tako smo v Avstriji dobili nevtralna tla, kjer se lahko brez kazni vrše največji zločini. (Res je!)

Neposredno pred tem dogodkom sta bila dva italijanska dijaka na dunajskem vseučilišču napadena samo zato, ker nista bila Nemca. Vsled tega je vzkripela že itak vroča italijanska kri. Italijanski dijaki so poslali rektorju spomenico, v kateri so mu naznanili, da, ker se ne čutijo več varne, prihajali bodo oboroženi z revolverji k predavanjem. Obljubo so spolnili. Teden dni pozneje so pokali v vseučiliški avli dunajski revolverji. 250 italijanskih dijakov je bilo napadenih od 2000 nemških, dvakrat so odbili nemški napad, končno so pa potegnili samokrese in streljali. Nemško dijaštvo, ki vedno poudarja nevtralnost akademskih tal, je hitelo klicati na pomoč policijo! Zaprli so takoj vseučilišče in knjižnico, kjer študira toliko naših revnih dijakov.

Kakor so povzročili nemški burši to duševno stradanje naših dijakov, tako so jih hoteli tudi telesno izstradati. Od kuratorija akademične menze so zahtevali, da zapre menzo in njih želji je bilo ustreženo. Dijaštvo je stradalo od kruhu in vodi, marsikateri ni po dva dni ničesar jedel, ko so pa čez več dni na prošnje zopet odprli akademsko menzo — bilo je to 2. decembra, ko se je slovesno obhajal cesarjev jubilej — prišli so nemški dijaki, zasedli vse prostore v menzi, pometali iz nje nekaj hrvaških dijakov, ki so bili slučajno že notri, policija jim je pa napravila močan kordon, da so šli nemoteno mimo lačnih slovenskih dijakov. Tako je slovensko dijaštvo na Dunaju praznovalo cesarjev jubilej z gladom! Imelo je žalostno disonančno godbo lačnih želodcev! (Tako je! Žalostni dogodki!) Da, to so žalostni do-

godki, ki se jih naj sramuje nemško dijaštvo!

Te dni se je zgodil nov atentat na slovenski narod na dunajskem vseučilišču. Rektor Exner (Fej-klici) se ni sramoval ponižati se pod objektivnost in do sulferajnskega in sudmarkovskega agitatorja s tem, da je dal nabiti v vseučiliščni avli razglas »Südmarke«, naj nemški juristi iščejo službe pri sodiščih v Celju in Mariboru, da se ta sodiščane poslovenijo s slovenskimi sodniki. (Skandal!) Zdi se nam, kot bi slišali v tem razglasu nekaj memorandum nemškega »Volksrata«. Ker je rektor Exner storil to, kar je storil, se more dvomiti nad objektivnostjo izpraševalnih komisij, katerim pridejo pod nož slovenski dijaki. Kako naj jih pravilno klasificirajo?

Take so dunajske razmere. Graške niso nič boljše. Tudi sem se je prenesel divji sovražnost med dijakov, ki so svoje sovraštvo do slovenskih visokošolcev pogosto pokazali že v dejanju. Da vlada vsled tega med graškim slovenskim dijaštvom veliko razburjenje, je menda povsem umljivo in naravno. Modri rektor Hildebrand je pa iznašel sredstvo, kako bi te boje preprečil. Ko je prinesla »Neue Freie Presse« od dr. Brockausna, ki uživa slovenski kruh kot upravitelj Knafllovih ustanov, članek, v katerem priznava Italijanom pravico do lastnega vseučilišča, Slovencev pa ne, čes, da nismo zato še zreli (Klic: Za plačevanje davkov in dajanje vojakov smo pa zreli!) — kar je trpká žalitev slovenskega naroda — je modri Hildebrand izrezal dotični članek, podčrtal z modrim svinčnikom stavke, tičoe se Slovencev in tisti pamflet dal nabiti v vseučiliški avli. (Skandal!) Med slovenskim dijaštvom je vzbudilo to nepopisno razburjenje. Deputacija je šla k Hildebrandu, naj odstrani tisti članek, ki je žalitev Slovencev, in naj da na razpolago slovenskemu dijaštvu eno dvorano za zborovanja, kakor jo imajo nemški. Hildebrand ni hotel dati nobenega odgovora, pač pa rekel, naj pride ponj čez 4 dni. Ko se je deputacija vračala, je bila napadena od nemških dijakov, ki so kričali, naj si Slovenci iščejo svoje vseučilišče na stranišču. (Ogorčeni medklici). Kri slovenska je tekla, miren slovenski fant je padel, ubita mu je bila črepija in ga je nezavesten ležal na tleh, so ga bili z železnimi palicami. (Skandal!) Pretepali so ga ljubljanski nemški visokošolci. (Sramota! Njih očetje se pa maste od slovenskega denarja!) Ko je bila deputacija

LISTEK.

„Slovenska Matica“.

Troje letošnjih knjig »Slovenske Matice« je znanstvenega značaja. To so »Trubarjev zbornik«, ki ga je uredil dr. Fr. Ilešič, 12. snopič »Slovenskih narodnih pesmi«, ki jih je uredil dr. K. Streklj in drugi del knjige »Kamniške in Savinjske alpe«, ki jo je spisal prof. Ferd. Seidl. Semkaj spada tudi brošurica dr. Fr. Ilešiča »Kultura in politika«, ki so jo z drugimi knjigami vred dobili Maticiini člani.

O Strekljevi zbirki »Slovenskih narodnih pesmi« se je že toliko pisalo, da je vsaka beseda že odveč. S pričujočim snopičem, obsegajočim pesmi o vojaškem stanu, se je začel četrti zvezek Strekljeve monumentalne zbirke.

Seidlova knjiga o »Kamniških in Savinjskih alpah« je prvo znanstveno delo geološke stroke v slovenskem jeziku. In to znamenito delo. To je monografija, kakršnih ni dosti v drugih jezikih. Da je profesor Seidl temeljit znanstvenik in v svoji stroki prva avtoriteta med Slovenci, znan in čislán pa tudi v nemških znanstvenih krogih, to ve vsakdo, ki

se zanima za znanstveno delovanje med Slovenci. Njegova knjiga pa ni samo znanstveno temeljita, nego je pisana tudi v duhu iskrene domovinske ljubezni in ljubezni do prirode. To ni suhoparna znanstvena razprava, nego velezanimiv popis lepote enega najlepših delov slovenske domovine in v ta popis je zapleteno znanstveno pojasnilo o geoloških razmerah tega ozemlja. Knjiga je bogato opremljena z mojstrskimi ilustracijami.

Znamenito delo je »Trubarjev zbornik«. Dasi je protestantska doba ena najvažnejših v zgodovini slovenskega naroda, dasi je protestantsko gibanje položilo temelj, na katerem je nastala slovenska književnost, vendar še danes nimamo mnogokrat že zahtevane zgodovine te dobe, marveč le posamezne študije. Največ je nemški protestantski pastor Elze storil za poznavanje zgodovine protestantske dobe in nje slovensko-narodnega kulturnega pomena. »Slovenska Matica« se do letošnjega leta ni nikdar spomnila svoje dolžnosti kot prvi literarni zavod slovenski napram Trubarju in njegovim sodelavcem.

Tudi letos nam »Slovenska Matica« ni podala pragmatične zgodovine protestantske dobe, pač pa veliko delo, obsegajoče celo vrsto važnih monografij, ki se tičejo Trubar-

ja in njegovih pomočnikov. Tudi to je velevažno delo, a ž njim še ni storjeno, kar smemo pričakovati od »Slovenske Matice«. Častna dolžnost »Slovenske Matice« je, da nam čim prej oskrbi vsestransko zgodovino reformacije in protireformacije na Slovenskem.

V »Trubarjevem zborniku« so objavljene študije, ki spadajo med najvažnejše zgodovinske razprave, kar jih imamo in v katerih je zbranega mnogo doslej neznanega materiala. Na čelo tem razpravam pa je postavljena duhovita in resnično odgovarjajoča karakteristika Trubarja in njegove dobe, izpod peresa dr. Ilešiča. Knjiga je ilustrirana, in sicer prinaša portrete devetih znamenitih slovenskih protestantov in šest drugih slik. S tem krasnim delom je »Slovenska Matica« dostojno poslavlila 400letnico Trubarjevega rojstva.

»Kultura in politika« je naslov brošurici, ki jo je spisal dr. Fr. Ilešič. V brošurici razpravlja pisatelj o odnosajih med kulturo in politiko. Spis je zanimiv, četudi nekoliko preveč aforistično pisan; filozofsko razmišljanje je to, mestoma jako duhovito, ali v bistvu pogrešeno, ker ima pisatelj napačne pojme o postanku in o namenu politike, o čemer se lahko prepriča na primer iz Ratzenhoferja ali iz Treitschkeja. —

Janove skrivnosti.

(Dalje.)

II.

Zadeva za Olgo je Janu samemu nekaj čudnega, meglenega, nejasnega. Ona, hči revne vdove, je pahuila njega, akademika, sina bogatega trgovca, brez pomislega, brez čuta od sebe, zavrgla ga v tistem času, ko mu je bila najdražja, ko jo je oboževal. Spomladi je minilo leto od takrat, ko mu je povedala svoje mnenje, nekako sirovo in s peto stopila na njegova goreča čuvstva, poteptala vsa v prah in blato. Tedaj je bil ves izgubljen zaradi nje, nesrečen, duševno ubit, bolan v resnici. Samotaril je, blebel v lica, oči so se udarile, dobivale nekakšen steklen blesk, nasmeši so izginjali iz obraza, sklepal je, da pojde v drugo stanovanje, v drugo mesto, kjer preboli minulo, pozabi nanjo. Ali njegov oče je hotel vedno vedeti vzroke, vsako stvar je obračal na vse kraje, preudarjal, pretehtaval, ogledaval od vseh strani, zato mu ni pisal in je vztrajal in molčal. Vedel je, da ne sme pisati, da mora molčati: Olga je bila ženska iz drugega sveta, Olga ni spadala v krog njegove rodbine. Razkošno veselje je bila njena last, sladka razuzdanost, vroč, divji ogenj je sijal iz njenih oči, iz njenega te-

lesa je puhtela mladostna, izživajoča svežost, moč, sila in strast. Malo dobrega je bilo v njeni notranjosti, samo kosček usmiljenja do njega, ki je taval okrog zaradi nje izgubljen in bolan. Zato je prišla k njemu nekoč v mraku sredi spomladanskega večera, ko je slonel pri oknu, strmel v zvezdnato in blagodejno noč, mislil nanjo — stopila je k njemu, položila mu roko na ramo, izgovorila njegovo ime in ovrgla svojo trditev. Šala je bila vse prejšnje, komedija nje, sladke razuzdanke: rada ga je imela, podnevi se ga je izogibala, ni ga marala videti, ne srečati, ali ponoči je prihajala sama k njemu, sedela pri njem do jutra, razgovarjala se z njim in ga kratkočasila.

Bolezen, ki se ga je prej lotevala in se občutno pojavljala v glavi, na senčih in obeh, je s temi sestanki odjenjala, razgubila se nekako kakor megla.

Tudi to noč je prišla k njemu. Luč je pustil goreti na mizi, sam se je razpravil, legel v posteljo, podprl glavo z roko, zamislil se vanjo, zahrepenel po njej, in nenadoma je začul njene pridržane korake, duri so se rahlo odprle, med podboji se je prikazala njena visoka, krepka in izživajoča postava. Rdeče ustne so se zaokrožile v prešeren smeh, dvo-vrstni beli zobje so se zaiskrili, tudi oči so se zamejale, velike in črne oči.

čez štiri dni pri rektorju, je dejal, da sploh ne da nobenega odgovora, da ne da dvorane po ljubljanskim dogodkih. Ko se je zdaj deputacija vrnila v avlo, je bila zopet napadena od nemških brušev. Nameravani protesti shod proti takim nezakonitostim se ni mogel vršiti, ker vsem Gradcu ni bilo mogoče dobiti dvorane v ta namen.

Nemški burši so hoteli razdružiti slovenska visokošolska društva, zato so šli h gospodarjem, kjer imajo ta društva prostore, in zahtevali od njih, naj jim odpovedo stanovanje. Ker tega niso dosegli, pobili so »Taboru« in »Triglavu« ponoči vse šipe in dotična gospodarja sta z ozirom na mir odpovedala društvom stanovanje, in društvi sta še danes brez strehe. (Klici ogorčenja).

To dokazuje, da vlada prava pravica anarhija na vseučiliščih v Gradcu in na Dunaju. Slovensko dijaštvo je čisto brezpravno. Potrepljivo prenaša vsa nasilstva, a končno mora biti te potrepljivosti vendarle konec. Prepričani smo, da čim bolj se bodo kupile te krivice in nasilnosti, toliko bolj bo slovenski narod zaveden! Ker nam v teh razmerah na Dunaju in Gradcu ni več prestatjati, zato kličemo iz vsega srca: **Dajte nam pravice, dajte nam slovensko vseučilišče v Ljubljani!** Proč s tiranstvom!

(Viharno ploskanje, ki je trajalo več minut. Klic: Revolverje v roke, pa dobimo slovensko univerzo, kot so jo Lahi dobili na enak način! Burnejše ploskanje in enaki medklici. Vladni zastopnik grozi, da bi moral shod razpustiti, če bi se taki medklici ponavljali. Predsednik opozarja občinstvo, naj se vzdrži takih medklicev, zlasti ker so v njegovi središpionji).

Slovensko vseučiliško vprašanje. — Slovenske vseučiliške zahteve.

O slovenskem vseučiliškem vprašanju in o slovenskih vseučiliških zahtevah je govoril g. Černič. Dejal je:

O razvoju slovenskega vseučiliškega vprašanja naj govorim. Pod razvojem pojnim, da mora kaka stvar napredovati. No, v slovenskem vseučiliškem vprašanju ni zaznamovati nobenega napredka, ampak napravili smo velik korak nazaj.

Ko je leta 1810. in 1811. vladal pri nas francoski duh, imeli so v Ljubljani popolno slovensko vseučilišče. Danes imamo od tega samo lep spomin na dobre stare čase. Prišla je nato doba, ko so nam vzeli to vseučilišče. Imeli smo pa svoje vseučilišče že pred 300 leti, in sicer bogoslovno in modroslovno fakulteto. Zadnje so kmalu premostili iz dežele. Leta 1848. in 1849. smo imeli drugo dobo, ko smo imeli v Ljubljani svojo pravno fakulteto, ko se je predavalo v slovenskem jeziku. Ko je pa umrl profesor Mažgon, je bila ta fakulteta premeščena v Gradec, kjer so bila slovenska predavanja do leta 1854., potem jih pa ni bilo nikdar več. Slovenski zastopniki so zahtevali na Dunaju slovensko vseučilišče, a njihov kakor tudi glas močnejših taborov ni ganil vlade. Prišlo je leto 1898., ko je 28. februarja sklenil kranjski deželni zbor, da da pol milijona za fond za slovensko vseučilišče, mesto Ljubljana je pa votiralo v ta namen 100.000 K. Tudi je kranjski deželni zbor določil dve ustanovi po 800 gld. za izobrazbo profesorjev, ki bi poučevali na bodočem slovenskem vseučilišču. Dalje nismo prišli. Kakor stoji stvar danes, lahko rečemo, da smo v svojem vseučiliškem vprašanju prišli popolnoma na psa.

Nekaj mučnega je to. Ona pride v hišo, zaide med ljudi, kamor ne spada. Tem sobam ne pristojajo njen obraz, tem temnim, nekako svečanil hodnikom ni primerna njena zibajoča hoja, njen smeh moti, kali, omadežava tiho in resno pobožnost, ki se razliva po teh prostorih, širi vsepovsod — po kotih, izbah, shrambah, koticih in špranjah.

Trmoglavka je: zato ji je vseeno. In tudi zlobna je: tam, kjer moti, tam je najrajša, tja si želi in prizadeva priti, kamor ne spada. Zdjaj je imela priliko. Menda se je odpeljala za njim, s prvim nočnim vlakom je zapustila mesto, dospela reznana in zavita v temo v tuji kraj, našla s pomočjo naslova hišo, prišla bogve kako vanjo.

Moj Bog, spodaj, spodaj — čul je natančno — so se oglasile o polnočnem času duri, zakrtnile so, zavešile v tečajih, po hodnike se je slišala pridržana hoja, po stopnicah oprezni koraki, skoro šum ženskih kril je dosegal ušesa. Nemara jo je videl Jošt, nemara Neža, ki je že stara in nima več trdnega spanca, začula jo je, pogledala jo skozi ključavnico, skozi špranjo med podbojem in priprtimi durmi.

Katinka je mlada, trdno sp., tu di Milček. Oče in mati stannjeta čisto na drugem koncu, kamor ne doseže glas z njene poti. Ali Jošt hodi

V to so pripomogli mnogo tudi razni Schwarzli. Vendar tako ne sme ostati.

Nemški visokošolci ne morejo konkurirati s pridnim slovenskim dijaštvom, zato se hočejo znebiti te ne ljube konkurence. Vsled tega so proti naši univerzi, so pa tudi proti obstoju slovenskega dijaštva na vseučiliščih v Gradcu in na Dunaju. Iz zadnjega vzroka hočejo izstradati slovenske visokošolce. S tem je slov. vseučiliško vprašanje stopilo v nov stadij, ker če se ostuden namen nemškega dijaštva posreči, se lahko zgodi, da bo komaj desetina slovenskih visokošolcev še mogla študirati. Potem bo Nemcem odprta pot v vse službe pri nas in kam pridemo potem Slovenci, ni težko uganiti. Vlada škandalom na vseučiliščih noče ali ne more napraviti konca (Klic: Ne sme!) in da so nemški burši zahtevali na graškem vseučilišču od vsakega visokošolca izkaznico, da je član »Südmärke« ali »Schulverena«, je predrznost prve vrste in kaže, kaj si ti ljudje vse upajo. Nastopi rektorjev Hildebrandt in Exnerja nas silijo odločno proč od Dunaja in Gradca. (Viharno odobravanje). Da se vsem krivicam proti slovenskemu dijaštvu na graškem in dunajskem vseučilišču napravi konec, moramo dobiti svoje vseučilišče. (Viharno odobravanje). Če ima 8 milijonov Nemcev v Avstriji 16 visokih šol, se spodobi za poldrug milijon Slovencev. da dobimo eno visoko šolo, posebno ko se nam v teh naših težnjah pridružuje milijon Srbov in Hrvatov v tostranski državni polovici, ki so istotako brez vseučilišča. Kadar damo davke in vojake, smo pri vladi »Kleinod«, če pa nam je treba sporniti kako opravičeno željo in zahtevo, smo pa smeti. (Res je!) Kakšna pravica je to?

Slovensko vseučilišče v Ljubljani zahtevamo, da bomo imeli dovolj slovenskih uradnikov. Naše dijaštvo vsled slabih gmočnih razmer ne more na dragi Dunaj ali Gradec, če pa gre tja, pa strada, da si nakoplje bolezen, in Ljubljani bo pa drugače in bo marsikomu omogočeno študiranje, ko mu zdaj ni.

Na Dunaju in v Gradcu je vsega skupaj okoli 700 slovenskih dijakov. Vsak porabi gotovo po 50 kron na mesec. Na leto puste torej slovenski dijaki na Dunaju in v Gradcu 350 tisoč kron, v 10 letih pa trinpol milijona. Zato uživajo zahvalo v obliki batin in zaporov.

Vlada se izgovarja, da nima denarja za slovensko univerzo. (Klic: Za druge reči ga pa ima! Za Belarja ga je pa imela!) Mi pa pravimo: Samo volje ji manjka! (Res je!) Dajte nam samo sredstva, za drugo bomo vse sami poskrbeli. Da bi nam dali takoj celo univerzo, na to še ne mislimo ne, ampak stopnjema naj nam dajo. Najprej naj ustanove štipendije, da se izsolajo naši profesorji za docente. Izpite na zagrebški univerzi naj nam priznajo (Odobravanje), saj se tudi štejejo semestri v Nemčiji. Italijanom priznamo pravico do lastne univerze, ne moremo pa se strinjati, da bi bilo italijansko vseučilišče v Trstu, na slovenskem ozemlju. (Odobravanje).

Da Slovenci doslej še nismo nič dosegli, je vzrok, ker nismo pokazali zob. (Tako je!) Tuintam nam dajo kako drobtinico, Nemei se pa rede ob polnih mizah!

Glede slovenskega vseučiliškega vprašanja smo se obrnili na ministrstva, ki so obljubila stvar študirati, pa so jo zašturirali. (Res je!) Tu di državnozborna naša delegacija ni storila v polni meri svoje dolžnosti. Upamo, da se naši poslanci odslej

večasih ponoči mimo hiše, k psu pride, ki se raztogoti nad mimoidočim, laja v noč in za njim in se ne mara pomiriti. Gleda okrog njega na desno in levo, meni se z njim, premišljuje in razgleduje.

»Kaj je, Sultan, kaj je? Kaj je bil kdo tukaj? Kje pa je bil? Kaj se je umaknil, skril za lopo? Ali je bil tisti, ki gre tam po cesti? A? — Če je bil tisti, se pomiri, pomiri se!«

Stari hlapec Jošt jo je lahko videl. In v svoji nevednosti, v svoji skrbi za hišo, izpregovoril očetu, rateri, dekl Neži, ki je čula in videla sama.

Dani se že, Olga se je poslovila in odšla, samo skrbi so ostale. Ledeče kakor osti, trpke, polne razdražljivosti. Na mizi gori še luč, Jan sloni v postelji, svetloba plamena se meša s podnebno, ki prihaja skozi okna in je od nje močnejša in čistejša. Tiho je še vse po hiši, od nikoder ni čuti korakov, nikjer govorce, samo glasovi kanarčkov, ki skačejo po kletki zunaj na hodniku, prihajajo veseli v sobo, ura na nočni omariči »nabomirno tiktaka, muha brenči mimo glave in sede na odejo.

Zvon se oglasi zunaj, globok, do neč glas polni ozračje, nevidni valovom slično pluje po njem, zaganja se, jača, pomirjuje in slabi. Spodaj po cesti pod hišo že hodijo ljudje, v vežnih durih zarožlja ključ, tečaji

naprej z vso odločnostjo zavzamejo za naše zahteve, ki so zahteve vsega slovenskega naroda. Potegnite se za svoje sinove in svoje pravice!

Slovensko dijaštvo se bo lotilo obupnega boja, da si z vsemi sredstvi pribori svojih pravic. Morda nam bodo Italijani za vzor in vzgled. (Burno odobravanje.) Zgodi se lahko, da bomo po italijanskem vzoru zahtevali svoje vseučilišče! To bo zadnja štacija križevega pota slovenskega dijaštva in takrat bo končan razvoj slovenskega vseučiliškega vprašanja. — Viharno dolgo trajajoče ploskanje je sledilo tem besedam, ki so bile govorjene s temperamentnostjo, da je občinstvo bilo kar elektrizirano.

Dež. poslanec dr. Tavčar.

K besedi se je oglašil dež. poslanec g. dr. Tavčar, ki je rekel:

Govorim kot odposlanec narodno-naprednih deželnih poslancev. Pozdravljam vas v imenu teh in obe tam, da bomo kot doslej z vsem navdušenjem in ognjem zastopali težnje naših vseučiliščinikov. Težko je res v našem vseučiliškem vprašanju reči kaj novega. Da se ustanovi slovensko vseučilišče, je stvar pravčnosti in država nam je mora dati, ker hočemo napredovati v vsakem oziru. (Odobravanje.) Dati nam mora vlada slovensko univerzo, ker nam gre po božji in človeški pravici. (Tako je!)

Mi, ki smo očetje in ve, ki ste matere, pošiljamo otroke v šolo, da se kaj nauče, na visoke šole pa, da se izuče popolnoma za svoj poklic. Danes so na Dunaju in v Gradcu take razmere, da mora dijak posiroveti. Nemške univerze so popolnoma nezadostne in take sirovosti ni nikjer na celem svetu, kot je na njih. (Res je!) Nemški burši so najhujši pretepači, ne pa zastopniki omike in olike, kar mora biti vsak visokošollec. Da se nam ne poživinijo naši sinovi na tujih univerzah, zahtevamo z vso opravičenostjo slovensko vseučilišče v Ljubljani. Viharno ploskanje je sledilo po teh besedah.

Nato so bile soglasno sprejete te-le

resolucije:

Slovenci, zbrani na javnem ljudskem shodu v Ljubljani, dne 10. prosinca 1909.

1. Najodločnejše protestirajo proti terorističnemu početju nemškega nacionalnega dijaštva na avstrijskih nemških vseučiliščih in proti pristranskemu postopanju akademskih oblasti ter pozivljajo vlado, naj skrbi zato, da se zakonito zaimenjena enakopravnost na vseučiliščih istinito izvaja.

2. Najodločnejše zahtevajo od visoke c. kr. vlade, da predloži drž. zboru predloga za takojšnjo ustanovitev pravne fakultete v Ljubljani. Nadalje zahtevajo kot provizorij popolnega slov. vseučilišča v Ljubljani takojšnjo ustanovitev drž. štipendij za slovenske docente in priznanje izpitov, položenih na zagrebškem vseučilišču.

3. Protestirajo proti ustanovitvi italijanske pravne fakultete v Trstu. Sicer priznavajo Italijanom pravico do lastne fakultete, ne morejo pa dovoliti, da bi bil sedež fakultete Trst, mesto na izključno slovenskem ozemlju. To bi bila neopravičena protekcija Italijanov, ki bi škodovala slovenskim narodnim interesom in poostrišla narodnostni boj na avstrijskem jugu do skrajnosti.

4. Z ogorčenjem protestirajo proti Slovence izvajajočemu razglasu rektorja dunajskega vseučilišča dr. Exnerja in zahtevajo od vlade, da da

zadoščenje za nečuvstvo žalitev slovenskega naroda.

5. Odobravanje odločni nastop »Narodne zveze« in pozivljajo jugoslovanske poslance, da vstrajajo na tem stališču, dokler ne pribore popolne zmage upravičenim slovenskim zahtevam. Izjavljajo se solidarni z univerzitetnimi težnjami Čehov in Rusinov in žele, da bodo slovanski poslanci podpirali naše vseučiliščne težnje.

Resolucije se odpošljejo ministrskemu predsedniku Bienerthu in voditelju naučnega ministristva Kančeri.

Ker se ni nihče več oglašil k besedi, zaključil je predsednik shod s pozivom, naj se občinstvo mirno razide, ker je »Union« zastražen z različnimi orožniki in policaji. (Ogorčeni klici: Skandal! Ali smo kaki razbojniki? Tako se goji pri nas patrijotizem!) Za slovensko vseučilišče se bomo bojevali toliko časa, dokler ga ne izvojujemo.

Iz tritisoč grl je zadonela močna pesem »Hej Slovani«, na kar so se ljudje mirno razšli. Policija in orožniki niso imeli nič opravila, dasi so gotovi gospodje hodili zelo neravno tam, kjer so bili spravljeni oddelki žandarjev.

Na shod so došle te-le

brzojavke:

Dunaj. Na svojo žalost udeležiti se shoda pošiljam zborovalcem iskrene pozdrave z živo željo, da se složnemu prizadevanju vseh poklicanih činitelev posreči priboriti nam slovensko almo mater. — Župan Hribar.

Praga. Bodočnost zidajmo si trdno delaveci vsi ponosni, vstrajni, da kmalu stala bude viđen znak bodoče sile in sloge naše slovenske univerze. — Akademsko društvo »Adrija«.

Dunaj. Slava borilec za slovensko kulturno središče! Živela slovenska univerza v Ljubljani! Rešila nas bo barbarizma in brutalnega nasilstva nemškega burševstva, ki sedaj odločuje našo usodo. — Akademsko društvo »Sava«.

Celje. Ob enajstih kličemo vlado: Ven s slovensko univerzo! — Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju.

Gradec. Shod srčno pozdravljam želeč mnogo uspeha. Vstrajnost do zmage! — Taborjani.

Gradec. Solidarni z vašimi sklepi glede naših najvažnejših kulturnih potreb pozdravljam shod akademsko društvo »Triglava«.

Dunaj. Pod vtisom novega nasilstva dunajskega rektorja, ki nas smatra za vsiljive tučje vam kličem: V boj za našo sveto stvar — slovensko akad. društvo »Slovenija«.

Dunaj. Od tujece tlačena raja vam kličem: Izvojajte nam svobodo. — Za fer. društvo »Vesna« dr. Hacin.

Deželni zbor kranjski.

(Konec.)

Posl. Mandelj: Naša stranka je dobila veliko veselje za delanje dolgov. Ker smo sklenili najeti posojilo, je treba tudi bankirja. Pred 15. leti se je že razmotrivalo vprašanje deželne hipotečne banke, a stvar je zaspala. V mislih imam pa sedaj deželno banko, zavod za vsestransko bančno poslovanje, posebno za komunalna, železniška, melioracijska, hipotečna in druga enaka posojila. Banka naj bi bila urejena slično, kakor na Češkem, v Galiciji ali Bukovini.

Dežela jamči z vso svojo davčno močjo subsidiarno za banko. Zadolžnice imajo pupilarno varnost in imajo celo boljši kurz, kakor državne. Dežela ima ingerenco na deželno banko, ima nepretržno kontrolo nad njo.

Delokrog te banke bi bil: dajanje vseh zgoraj omenjenih posojil, ustanovitev skladišč, vse neriskantno bančno poslovanje, hranilne vloge, eskompt menje samo od drugih denarnih zavodov. Hipotečna posojila daje zato, da regulira obrestno mero v deželi na največ 4 1/2%, kajti večina posojilnic ima večjo obrestno mero. Pri takih zavodih so tudi intabulacijski stroški manjši. Komunalni kredit bi dajala, deželi, občini, cestnim odborom itd. Melioracijski kredit bi se dajal na dolge roke in po nizki obrestni meri. Ventilira se več železniških vprašanj, podaljšanje trebtjske, idrijske, Bohinjske itd., za vse to je treba denarja. Če pride tuj kapital, nam bo le v škodo. V trgovskem oziru je banka tudi potrebna, kajti sedaj še pravzaprav nimamo trgovine, temveč kramarijo! (Dr. Tavčar pritrjuje).

Treba ji je ustanoviti trden temelj, predpogoj. V Ljubljani je treba javnih skladišč, posebno z ozirom na nove železniške zveze. Mesto Ljubljana in dežela morata tu storiti svojo dolžnost, in banka bi financirala celo podjetje. Treba pa je banke za slučaj kake denarne krize, kakega runa, kakor je sedaj na »Kranjsko hranil-

nico«. Ta bo ta run sicer prestala, ker ima za seboj močno zvezo nemških šparkas, ali vsakemu zavodu se lahko zgodi kaj takega, in tu bi banka podprla tisti zavod.

Nemci streme proti jugu, in to v prvi vrsti iz gospodarskih ozirov, in mi jim moramo stopiti z enakim orožjem nasproti. Včeraj so bili tu burni prizori, res upravičeno došli iz uzažljene narodne duše, ali v prihodnje se jim lahko izognemo, ako se gospodarsko osamosvojimo. Zato prosim, da pritrdite nujnosti.

Predsedstvo je med tem prevzel baron Liechtenberg.

Narodno-napredna stranka v deželni banki.

K besedi se oglašil poslanec Lenarčič: Že svoj čas je bil v deželnem zboru razgovor o ustanovitvi podobnega zavoda in sicer je sprožil stvar tedanji poslanec Hribar. Stvar se pa tedaj ni izpeljala. Časi so se od tedaj spremenili, spremenili pa so se tudi ljudje. Tedaj je posebno poslanec dr. Krek hrmel proti bankam, in zato me sedaj posebno veseli, da smo se sedaj našli tudi na tem polju in z veseljem pozdravljam to skupno delo, upajoč, da se bodo ti načrti tudi uresničili. (Klic: Da, sedaj, ko jih je sprožila ljudska stranka! Turk: Kaj smo pa mi? Ali mi nismo iz ljudstva!) V imenu narodno-napredne stranke izjavljam, da bomo glasovali za predlog, pač pa pripominjam, da bo v odseku treba stvar do konca preudariti in da bomo tedaj stavili svoje podrobne predloge.

Dr. Janez Krek se je čutil žaljenega po oni pripombi poslanca Lenarčiča in prigrasil se je s »stvarnim popravkom«, čeč da je bil pač tedaj proti banki »Slaviji«, ne pa proti bankam sploh »Stvarno« je tudi popravi, da se on ni nič izpremenil, in končno ravno tako trdi, da ni idiot in da tudi v bodočnosti ne bo, kar bi v nasprotnem slučaju pomenilo, ako bi rohnol proti bankam.

Dr. Peganova »popolnost«.

Ti stvarni popravki so prinesli vsaj nekoliko izpremembe v sicer silno suboparno razpravo, in ko je dr. Krek prišel s svojim »idiotom« na dan, so se gospodje poslanci prav neparlamentarno zakrhotali. Posebno živahen je bil dr. Pegan. Ko je doktor Triller pripomnil na dr. Krekovo trditev, da se ni izpremenil, da se je pač »poboljšal«, je zavpil doktor Pegan: »Mi smo bili zmerom dobri!« Ta velikanška popolnost je bila povod, da mu je dr. Tavčar zaklical: »No, Vi dr. Pegan, ste pač pravi višek popolnosti. Na sodni dan bode sedeli v nebesih na najvišjem stolčku!« — Mislimo pač da si dr. Pegan tega visokega stolčka še ne želi tako kmalu, saj ima kot novopečen poslanec in deželni odbornik tudi v tej dolini solz še dosti visok in mehak stolček.

Odsek za deželna podjetja. — Predlog sprejet.

Baron Liechtenberg prečita nato s težavo slovenski predlog in odredi glasovanje. Nujnost predloga in predlog sam je bil sprejet soglasno.

Izvoli se nato predlagani odsek za deželna podjetja desetih članov in sicer: dr. Triller, Knez, Bartol, Dular, Lavrenčič, dr. Krek, Mandelj, dr. Zajec, baron Apfaltrern in bar. Schwegel.

Baron Liechtenberg naznani izvolitev samo v nemškem jeziku. Turk: Ne razumem! Še po slovensko povejte!

Za smeh in kratek čas. — Zajec ubija zajca.

Pravijo, da je smeh jako dobro sredstvo zato, da želodec dobro prebavlja. Novi deželni poslanec doktor Zajec je gotovo tudi tega mnenja, saj je sam celo zdravnik, in S. L. S. je vsaj v tem oziru zadela prav v črno, ko ga je kandidirala v deželni zbor. Zna mož ljudi spraviti v dobro voljo, nekoliko hote, nekoliko pa tudi nehote, ali danes je zadel pač nekoliko napačen čas, kajti takole okrog polu štirih popoldne, če seja traja že od 10. ure dopoldne, ne da bi si mogli gg. poslanci, še manj pa poročevalci itd. privoščiti počten obed, niso tako prebavo pospešujoča sredstva nič kaj preveč na mestu. No, pa špas je špas, in dr. Zajec je s utemeljevanjem nujnosti svojega predloga za izpremembo lovskega zakona spravlil v dobro voljo tudi najresnejše deželnozbornske politike, a galerija si je enkrat zastoj privoščila »trjater«.

Okrog predlagatelja se je zbrala skoraj vsa zbornica, dr. Tavčar in dr. Triller mu stojita ravno nasproti, dr. Šusteršič sedi pred njim v naslonjaču, deželni glavar, ki je zopet — po kosilu — zasedel svoj sedež, se zadovoljno smeja. Dr. Tavčar: Zajec zajca strelja! Vse se smeje.

Predlog se glasi:

Deželni zbor skleni:

1. Lovski zakon za vojvodino

(Dalje v prilogi.)

Kranjsko naj se spremeni po sledečih načelih:

a) Zajca se izvzame iz varstva lovskega zakona.

b) Upravljanje občinskih lovov se prepušča občinam.

c) Preuredi se naj primerno odškodninsko postopanje.

2. Ta predlog naj se izroči upravnemu odseku, ki se naj takoj izvoli in kateremu naj se ta predlog odkaže, da v 48 urah ustmeno poroča. Razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Zajec: Mislimo bi se morda, da sem stavil ta predlog v agitacijske namene (Dr. Tavčar: „Zajca Vam že naprej dam!“), ali stvar je sama na sebi tako važna, tako nujna, da je nujni predlog v resnici potreben. Naš lovski zakon datira še iz leta 1849, skoraj nič se izpremenil od tistega časa. Zbornica je sicer sprejela določbo, da naj se vzame zajec iz varstva lovskega zakona, ali ostalo je vse pri starem! (Dr. Tavčar: „Zajec je še zmerom letal okrog!“) Vlada je sicer večkrat zahtevala rešitev te zadeve, ki je vandala iz deželnega dvorca k deželni vladni in zopet nazaj, vsako leto po večkrat je vprašala Heinova vlada, kaj je stvar, Schwarzova ni bila tako pridna, prala je samo dvakrat, a ni bilo le nič. Neke izpremembe so se v lovskem zakonu pač napravile, določila se je petletna doba lovske karte, izdale so se določbe o povračilu škode in o prepovedanem lovskem času, sicer pa je princ ostal isti kakor v letu 1849. Kranjska je v tej zadevi zaostala za vsemi drugimi deželami. Pri nas nameste občine v vsem odločuje okrajni glavar (Dr. Sušteršič: Je pač sam lovec in kozle strelja!) Naš lovski zakon ima sledeče napake: lov je privilegij in štiti divjačino, ki škodo dela. (Klici vseprek: »Dol z zajcem! Smrt zajcu! Proč z zajcem!« In če kdo potem ustrelji divjačino, ki mu dela škodo, je kaznovan. Dr. Tavčar je lovec in advokat ter ve (Dr. Tavčar: »Kaj se pravi zaprt bitil!«, da se more biti potem šest mesecev v zaporu zaradi enega (Klici: »zajca!«). Lovci pa, če strelja v prepovedanem času, pa plača samo 10 K. Lovci imajo tudi ta privilegij, da so bogati (Dr. Sušteršič: Pa da jih ne zasačijo!). Zajec je izredno požen! (Klici vseprek: »Smrt zajcu! Ubiti zajca!«) Če bi bil jaz tisti, ki bi zadnjega zajca ubil, bi bil slaven, dokler bo stala zgodovina. Ne ve, zakaj naj bi bil zajec tako posebnost, naj lovci pomislijo, kaj bi bilo, če bi bil še mamut na svetu, ali pa če bi bil celo pithecanthropus še živ. Seveda bodo nasprotovali nekatere občine, katerim donaja lov precejšnje dohodke, pa tudi vlada. (Dr. Triller: »Vlada samo kozle strelja, ne pa zajcev!«)

Iz vsega špasa, ki je bil še najbolj podoben kakemu veselemu gostilniškemu lovskega pogovoru, naj povzamemo sledeče resne točke: Uprava lova naj se popolnoma prepušči občinam samim, ki naj glede na krajevne razmere uredijo zadevo popolnoma same v okviru zakona. Za izmerjenje odškodnine naj se v vsaki občini oziroma za vsak lov sestavi razsodišče, ki bo v najkrajšem času ugotovilo storjeno škodo. Zajec naj se izključi iz varstva lovskega zakona kot škodljiva žival. Seveda je sledilo govornikovim izvajanjem živahno pritrdjevanje, častitalo se mu je vsestransko, in kako ne, saj tako vesele ure še menda ni bilo v kranjskem deželnem zboru.

Poslanec Kobi priporoča nujnost, češ da je sedanji lovski zakon naravnost sramotilen za občine, ker se jim ne zaupa uprava lova. Grof Margheri opozarja na to, da lov donaja v Avstriji nad 60 milijonov kron, da igrajo najemnine za lov v občinskem gospodarstvu veliko vlogo, na kar se je treba ozirati. Ker je zakon res zastarel, bodo veleposestniki glasovali za predlog.

Glasovanje. — Upravni odsek. Nujnost in predlog sam se sprejme soglasno. Predlog se odkaže upravnemu odseku, v katerega se izvolijo: dr. Ožarjen, Zupančič, Dimnik, Hladnik, Jaklič, Košak, Piber, Povše, Liechtenberg in Schollmayer.

Izprememba občinskega in občinskega volilnega reda. V tej zadevi je vložil dr. Pegan sledeči predlog:

Visoki deželni zbor skleni: 1. Občinski red in občinski volilni red naj se spremenita po načelih posplošene volilne pravice, demokratizacije občinske uprave ter onemogočenja občinskih obstrukcij. 2. Ustavnemu odseku se naroča, da čimprej vzame stvar v pretres ter o svojih sklepih tekom 48 ur zbora ustmeno poroča. Razdelitev odsekovnega poročila naj se opusti. 3. Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

V utemeljevanju predloga poudarja predlagatelj, da je z ozirom na to, da

se je državnozbornski in tudi deloma deželnozbornski volilni red izpremenil na podlagi splošne in enake in tajne volilne pravice, nujno potrebno, da se v enakem smislu izpremeni tudi občinski in občinski volilni red.

Obenem je tudi treba, da se občinska uprava demokratizuje in odtegne doseganju brezprimerno prevladujočemu vplivu vlade. Saj je sedaj stvar že tako daleč, da okrajna glavarstva v vsem zapoveduje občinam, in nekatere občine niti ne vedo, da je njihova višja oblast deželni odbor, in ne okrajni glavar in deželna vlada. Najbolje se je to pokazalo v zadevi krajevnih napisov, kjer se okrajna glavarstva naravnost komandirala občinam, dasiravno so to nimajo nikake pravice. Razmere so take, da se občine vzlic svoji avtonomiji ne morejo razvijati. Reorganizacija je torej nujno potrebna.

Nujno potrebno pa je tudi, da se onemogoči vsaka obstrukcija v občini. Najboljši zgled za to so nam Jesenice, za katere je skrajni čas, da jih rešimo. Odpraviti se mora možnost, da bi vladale minoritete.

Baron Schwarz je takoj tedaj, ko je govornik omenil Jesenice, začel prav pridno notirati. So pač res Jesenice strašansko prirastle k srou našim c. kr. in drugim Nemcem! K besedi se oglasi

dr. Karel Triller.

Narodno-napredna stranka priznava v vsem obsegu nujnost demokratizacije občinskega volilnega reda. Najboljši dokaz temu je peticijska ljubljanskega občinskega sveta, ki, četudi le v skromni meri, meri na posplošeno volilno pravico v občinski zastop. Upam pa, da se bo Slovenska ljudska stranka pri reševanju te zadeve postavila na realna tla, kajti prepričan sem, da je uvedba splošne in enake volilne pravice za občinske zastope nemogoča preko te zbornice. Dokler je mimamo tu, je nemogoča tudi za občine. Vsekako pa je prva zahteva tajnost občinskih volitev!

Uvidevamo tudi, da trpi avtonomija občin pod pritiskom vlade in da je tu treba nujne odprave.

Opozarjam pa naj še na dve hibi našega občinskega reda. Prva so virilisti. To je nekaj tako anahronističnega, da se obsoja že radi tega samo po sebi. Koliko je občin, kjer virilisti naravnost terorizirajo celo občino! To se mora nujno odpraviti.

Druga hiba so častni občani, in da rabim izraz, ona prokleta kupčija s častnimi občani, ki je naravnost poniževalna. Grešili ste v tem oziru oba stranki. Kjer se stranka ni mogla rešiti drugače, je izvolila celo vrsto častnih občanov, kateri največkrat niso imeli niti najmanjšega interesa na dotični občini, temveč se jih je izvolilo edino le iz strankarskih interesov. Naj bi se to zgodilo v korist tej ali oni stranki, stvar je nemoralna, in treba jo je odpraviti. Neprizadeta pri tem tudi ni nemška stranka, opozarjam na Tržič, treba je torej, da napravimo vsi križ čez to stvar! (Tako je!)

Glede na onemogočenje obstrukcije sem svojega mnenja in žal mi je, da smo sprejeli glede na deželni zbor oni paragraf. Obstrukcija je nekaj parlamentarnega. V občinah pa, ki so upravnost institucija, pa mora veljati majoritetni princip, tu mora priti do veljave volja naroda, ki je izvolil po svoji volji večino, ne pa volja virilistov ali manjšine. Upam, da se bomo na tej podlagi lahko zedinili, zato izjavljam v imenu poslancev narodno-napredne stranke, da bomo radevolje glasovali za nujnost predloga. (Odobranje!)

Dr. Pegan tudi tu ni mogel prikriti svoje „popolnosti“ ter hitel povedati, da je tudi on mislil na vse to, kar je povedal govornik.

Predlog sprejet. — Ustavni odsek

Nujnost predloga in predlog sam se sprejme soglasno. Predlog se odkaže ustavnemu odseku, v katerega so bili izvoljeni: dr. Triller, Gangl, Drobnik, Jarc, Matjašič, dr. Pegan, Ravnikar, Zabred, dr. Eger, bar. Schwegel.

Preuredba deželnega cestnega zakona.

Poslanec dr. Žitnik je predložil sledeči nujni predlog:

Deželni zbor skleni: I. Deželni cestni zakon se razmeram in potrebam primerno izpremeni.

II. Ta predlog se izroči upravnemu odseku z naročilom, da v 48 urah izdela svoje poročilo in takoj umestno poroča; razdelitev poročila torej odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

V svojem utemeljevanju je na podlagi dosedanjega zakona dokazoval, da je pred vsem potrebno preurediti doneske občin k vzdrževanju cest. Najprimernejše bi bilo, da donajajo občine po razmerju svoje davčne moči. Pomnožiti pa je treba tudi število

zastopnikov občin v cestnih odborih, sploh pri tem prepustiti občinam toliko ingerence na upravo cest, da bodo v tem odločevali same. Poudarjal je tudi, da je treba naložiti onim strankam, ki izredno uporabljajo ceste, tudi naložiti posebne zvišane doneske k vzdrževanju dotičnih cest.

Nujnost se sprejme in predlog odkaže upravnemu odseku.

Deželna zavarovalnica.

Tozadevni nujni predlog poslanca Mandlija se glasi:

Visoki deželni zbor skleni:

a) Ustanovijo se deželni zavarovalni zavodi za

1. zavarovanje proti škodi in ognju; 2. zavarovanje človeškega življenja; 3. zavarovanje goveje živine in konj.

b) Deželnemu odboru se naroča, da izdela tožadnevne zakonske načrte.

c) Predlog se izroči odseku za deželna podjetja, naj opusti razdelitev poročila in ustmeno tekom 48 ur poroča.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Poslanec Mandelj: Leto in leto se ventilira že to vprašanje o deželni zavarovalnici, a stvar še vedno ni prišla do izvršitve. Ljudstvo zahteva deželni zavod za zavarovanje za življenje, proti ognju, posebno pa zavarovalnico za govejo živino in konje. Skoraj povsod drugod že imajo take zavode, ki jako dobro uspevajo, posebno pa na Nižnjem Avstrijskem. Na Koroškem je sicer izpočetka res zavod slabo uspeval, ali zdaj je pa tudi že na trdnih nogah. Seveda vse naenkrat ni mogoče, pač pa je nujno potrebna zavarovalnica za živino, ki bi urejala tako, kakor je na Koroškem, z malimi stroški s strani dežele, gotovo tudi pri nas prav dobro uspevala in bi bila, ker ne računa na dobiček, v veliko korist in povzdigo živinoreje v naši deželi.

Dr. Triller: Kar zadeva zavarovalnico za govejo živino in konje kot deželni zavod, je gotovo nujno potrebno, da se ustanovi čim prej, in naša stranka se ne bo strasila glasovati za žrtve, katerih bo treba v ta namen iz deželnih sredstev. Ta zadeva nam je zelo simpatična in jo z veseljem pozdravljamo. Tudi proti deželni zavarovalnici proti požaru ne bo ugovarjal noben pameten človek, posebno potem, ko bo zavarovanje obligatorno in bo zavarovalnica prinašala deželi gotovo velike koristi. Vendar pa se mi zdi, da ne bi bilo dobro začeti prej, kajti stvar je riskantna. Kar se pa tiče zavarovalnice za življenje, je pa stvar špekulativna in bo tudi za nedogleden čas ostala taka. Naša dežela pa se ne more spuščati v negotove špekulacije. Ker predlog ne gre za takojšnjo ustanovitev vseh treh strok in je vsaj zavarovalnica za živino izvedljiva, bomo glasovali za predlog.

Nujnost in predlog sam se sprejme soglasno in predlog odkaže odseku za deželna podjetja.

Preuredba deželnih uradov.

Tozadevni nujni predlog poslanca dr. Šusteršiča se glasi:

Visoki deželni zbor skleni:

a) Deželni uradi se reorganizirajo tako, da bodo mogli točno zadostiti vsem potrebam in zahtevam deželne uprave in zakonodaje.

b) Zaeno se spremeni tudi inštrukcija za poslovanje deželnega odbora in službena pragmatika uradnikov, primerno časovnim potrebam.

c) Izvoli se takoj poseben odsek šesterih članov, z nalogom, da izdela v 48 urah svoje poročilo in takoj ustmeno poroča; razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Dr. Šusteršič: Deželni uradniški aparat ne more več zadostiti zahtevam deželne uprave in deželne zakonodaje. Glede na stagnacijo, ki je zadnja leta zavladala v deželni zakonodaji, bo treba deželnemu zboru mnogo inicijative, kar bo povzročilo pomnožitev v deželnem odboru in seveda tudi uradništvu. Sedanji uradniški aparat zastavlja, sedaj za silo, da se izvrši dnevni posli, a tudi tu morajo stranke dolgo čakati, dasiravno uradniki do skrajnosti napenjajo svoje moči. Naravnost povedano, stojimo pred katastrofo, da ne bomo mogli naprej, ker uradniki ne bodo zmogli dela. Seveda bo pomnožitev uradništva stala denar, ali resnica je, da stroj le tedaj dobro funkcionira, da je njegovo delovanje točno le tedaj, če je dobro namazan.

Inštrukcija za poslovanje deželnega odbora datira še od tedaj, ko je imel deželni odbor komaj desetino teh agend, ki jih ima sedaj. Poleg tega je silno nepraktična. Vsak akt mora n. pr. biti dvakrat podpisan od glavarja samega, in to tudi najmenekostnejše stvari, kakor n. pr. vabila strankam. Res je deželni odbor kotegij, ki mora obravnavati kolegijalno, so pa stvari, za katere bi zadostovalo, da jih reši referent sam v lastnem delokrogu, ali pa kak uradnik. Tako bi se odborniki razbremenili in imeli

več časa za v resnici važne stvari, ne pa velik del svojega časa porabi s samim podpisovanjem. Zato bi končno zadostoval tudi lahko kak postrešek! Ljudje ne zahtevajo podpisov, temveč praktičnega dela!

Službena pragmatika je star, rumen, strgan papir, izkorigiran bogvekdaj, da nihče ne ve, kdo ga je korigiral, in eksistira sploh samo v enem izvodu. Uradniki niti ne vedo zanj, in našli smo ga tudi šele po dolgotrajnem iskanju.

Nujnost predloga je s tem gotovo utemeljena.

Poslanec Plantan: Srčno pozdravljam predlog tovariša dr. Šusteršiča. Resnica je, da deželni uradniki le še z naporom vseh svojih sil zmagujejo delo in ker se bo delo še pomnožilo, je nujno potrebno, da se jim da za pomnoženo delo tudi primerno plačilo. Kdor več dela, naj dobi tudi več plačila, tudi boljše plačo. Pozdravljam ta predlog, ker je izšel iz pravicoljubja, iz pravičnosti predlagatelja. Njegovi razlogi so tako prepričevalni, da bomo z veseljem glasovali za predlog! (Odobranje!)

Nujnost in predlog se sprejme soglasno in predlog se odkaže posebnemu odseku, v katerega se izvolijo: dr. Tavčar, Jarc, dr. Lampe, dr. Pegan, dr. Šusteršič, grof Barbo.

Deželni zavod za pospeševanje obrti, deželni obrtni svet.

Poslanca Jaklič in dr. Žitnik sta vložila sledeči nujni predlog:

Deželi zbor skleni:

1. V Ljubljani se ustanovi deželni zavod za pospeševanje obrti in deželni obrtni svet.

2. Deželnemu odboru se naroča, da v najkrajšem času izvrši vse priprave, zlasti da osigura zavodu prispevke države in onih korporacij, ki lahko prispevajo v ta namen in da v prihodnjem zasedanju stavi svoje podrobne predloge.

3. Za priprave in ustanovitev tega zavoda se dovoli deželnemu odboru kredit do 10.000 kron iz deželnih sredstev.

4. Izvoli se takoj poseben obrtni odsek 10 članov, da izdela v 48 urah svoje poročilo in tako ustmeno poroča. Razdelitev poročila tedaj odpade.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Posl. Jaklič: Mala obrt propada in je nujno potrebna podpora. Predlagani zavod bi dajal obrtnikom brezplačno pojasnila, skrbel za izobrazbo obrtnikov, prirejal strokovne tečaje in razstave strojev, posredoval pri nabavi strojev in ustanavljanju obrtnih združenj itd. Dolžnost dežele je, pomagati obrtnikom.

Poslanec Lenarčič: Pred vsem naj pripomnim, da je samoobsebi umevno, da poslanci narodno-napredne stranke stojimo na stališču, da je nujna potreba ustanoviti tak zavod. Svoj čas se je z namenom pospeševanja obrti sestavila deželna komisija. Misel je sprožil tedanji deželni odbornik Šubic. Izvoljeni člani komisije so imeli nalogo, da si ogledajo, med njimi sem bil tudi jaz, enake zavode v drugih deželah. In res, ogledali smo si v Gradcu tak zavod, ali cela stvar je bila tako okorna, da ni prišla do pozitivnega zaključka. Videvši, da ne moremo dalje, deželni zbor tedaj ni funkcioniral, se je oprijela cele stvari trgovska zbornica, kateri se je nato popolnoma odstopila stvar. V drugih deželah imajo že skoraj povsod tako urejeno, da se bavi s to zadevo edino le trgovska zbornica.

Zbornica je stopila v zvezo z odločilnimi faktorji na Dunaju, kar je omogočilo napraviti nekaj praktičnih kursov, ki so bili jako dobro obiskani. Stroške je pokrila trgovska zbornica in pa država, ki gre v takih zadevah zbornici radevolje na roke. Stvar sama na sebi je res jako imenitna, če hočemo obrtnikom zboljšati njihovo stališče.

Opozoril bi pa na to, ko se bo stvar obravnavala, da naj bi odsek, kateremu se bo izročila, ne prezrl najbolj informiranega faktorja, trgovske zbornice („Dobro!“) in naj bi se k odsekovim sejam povabil tudi zastopnik trgovske zbornice. Samo ob sebi je umevno, da bomo glasovali za predlog.

Poslanec dr. Žitnik: Zavod za pospeševanje obrti bo le tedaj uspešno deloval, ako mu prideli obrtni svet, kakor je tudi država pridelila državnemu obrtnopospeševalnemu uradu obrtni svet. Seveda bi potem k vzdrževanju zavoda prispevala poleg dežele tudi država in pa obrtna organizacija.

Poslanec Turk: Kot obrtnik z veseljem pozdravljam predlog na ustanovitev zavoda za pospeševanje obrti in obrtnega sveta, kajti sicer v sedanjih razmerah obrtništvo v resnici ne pride nikamor. Zato z veseljem podpiram predlog in bom glasoval zanj. (Odobranje.)

Nujnost in predlog se sprejmeta soglasno, predlog se pa odkaže

obrnemu odseku, v katerega so izvoljeni: Pirc, Turk, Demšar, Bartol, Jaklič, Zabred, dr. Zajec, dr. Žitnik, baron Born in Galle.

Konstituiranje odsekov.

Seja se prekine v svrhu konstituiranja odsekov, ki se je izvršilo tako-le:

Finančni odsek: Načelnik dr. Žitnik, namestnik dr. Tavčar.

Upravni odsek: Načelnik Povše, namestnik baron Liechtenberg.

Ustavni odsek: Načelnik dr. Pegan, namestnik dr. Eger.

Odsek za deželna podjetja: Načelnik dr. Zajec, namestnik Knez.

Odsek za organizacijo dež. uradov: Načelnik Jarc, namestnik dr. Tavčar.

Obrtni odsek: Načelnik Demšar, namestnik Galle.

Ureditev učiteljskih plač.

Poslanec dr. Triller je vložil sledeči nujni predlog:

Deželni zbor skleni:

1. Pravična uravnavanje sedanjim razmeram še vedno neprimernih službenih prejemkov učiteljskega osebja na ljudskih šolah v deželi Kranjski se smatra za nujno.

2. Izvoli se poseben odsek 12 članov, ki se o tej uravnavi posvetuje in še v tem zasedanju stavi deželnemu zboru svoje namene.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21. opravičnega reda.

Ta predlog pride na vrsto v prihodnji seji.

Oprostitev deželnih naklad po potresu novozgrajenih zgradb.

Nujni predlog dr. Trillerja in tovarišev, s katerim se zahteva za vsa v Ljubljani po 2. juliju 1900 zgrajena poslopja oprostitve od deželni doklad najmanj za pet let in vrhu tega začasno ustavljenje izterjanja zastankov teh doklad, v kolikor ne presega dobo petih let. Se odkaže finančnemu odseku.

Najem posojila mestne občine Ljubljanske.

Nujni predlog poslanca I. Plantana in tovarišev glede dovoljenja mestni občini ljubljanski za najem posojil.

Visoki deželni zbor skleni:

1. Mestni občini ljubljanski dovoli se, da najame sledeča posojila:

a) v znesku 130.000 kron v svrhu prispevka k stroškom za osuševanje barja;

b) v znesku 120.000 kron za zgradbo mestne višje dekliske šole;

c) v znesku 700.000 K za zgradbo 3. mestne deške in 2. mestne dekliske šole;

d) v znesku 800.000 kron za zgradbo mestne tržnice;

e) v znesku 280.000 kron za dobrodelne namene v proslavo cesarjevega 60letnega jubileja;

f) v znesku 420.000 kron za nakup delnice »Delniške družbe za plinovo razsvetljavo v Ljubljani«.

2. Ta posojila v skupnem znesku 2.450.000 kron se smejo obrestovati kvečjem po 4 1/2 % ter se morejo amortizovati v 50 letih.

3. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje tema sklepoma Najvišjo sankeijo.

4. Ta predlog odkaže se finančnemu odseku z naročilom, da poroča o njem v 48 urah ustmeno in ne da bi bilo treba razdeliti poročilo.

5. Temu predlogu prizna se nujnost v smislu § 21. opr. reda.

Predlog se odkaže brez debate finančnemu odseku.

Proč s Kalteneggerjem in Belarjem!

Poslanec Gangl je vložil sledeči nujni predlog:

Deželni zbor skleni:

1. Visoka vlada se pozivlja, da odzame šolski referat deželnemu vladnemu svetniku vitezju Kalteneggerju ter ga poveri slovenskemu uradniku.

2. Visoka vlada se pozivlja, da premesti deželnega šolskega nadzornika Belarja v kako nemško pokrajino.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Varstvo planin.

Sledeči nujni predlog je vložil poslanec Piber:

Visoki deželni zbor skleni:

Upravnemu odseku se naroča, da takoj izdela zakonski načrt v varstvo planin.

Razdelitev odsekovnega poročila je opustiti.

Odsek ima podati zbornici svoje ustno poročilo tekom 48 ur.

Temu predlogu se prizna nujnost v smislu § 21 opr. reda.

Po kratki utemeljitvi poročevalčev, ki želi zakona za varstvo planin, kakor enaka že obstojita na Koroškem in Štajerskem in izraža upanje, da bo država tudi določila večje vsote za izboljšanje naših planin, in ko je grof Margheri izjavil, da bodo Nemci tudi glasovali za nujnost, se je

sprejela nujnost in tudi predlog, ki se je odkazal upravnemu odseku.

Za slovensko vseučilišče.

Poslanec Jaro je vložil tale nujni predlog:

Deželni zbor skleni:

a) 1. Osrednja vlada se pozivlja, da nemudoma uvede vse potrebne ustavne korake, da se čim prej ustanovi slovenska šola v Ljubljani in sicer najprej bogoslovna in pravna fakulteta.

2. Z ozirom na interese dežele se izreka deželni zbor zoper Trst kot sedež italijanske visoke šole.

b) Predlog se izroči šolskemu odseku z nalogo, da v 24 urah ustmeno poroča; razdelitev poročila se tedaj opusti.

Temu predlogu se prizna nujnost v zmislu § 21. opr. reda.

Nemol zapuste dvorano.

Posl. Jarc: Deželni zbor kranjski se je že opetovano bavil z zadevo slovenskega vseučilišča, a še bolj so utemeljili to našo zahtevo dogodki zadnjih časov. Mi zahtevamo slovensko vseučilišče edino le z našega kulturnega stališča, in to bi morala upoštevati naša uprava, pri kateri pa ne odločujejo več kulturne potrebe, temveč edino le politični vplivi. Odkar je zasedel stolico ministva za uk in bogočastje: Marchet, je pod komando nemških buršev onemogočena vsaka naša kulturna pridobitev, povsod le vlada politični vpliv. Že prejšnji dogodki so bili taki, da so morali razburiti ves slovenski narod, a danes zopet poročajo listi o novem nečloveškem atentatu na slovenski narod. Rektor dunajske univerze je postal čisto navaden agitator za sudmarko in šulferajn, dočim so mu seveda slovenski dijaki le slušatelji druge vrste.

Stvar ima pa še drugo politično stran. Slovensko vseučilišče vprašanje se spravlja v zvezo z italijanskim vseučiliškim vprašanjem. Strelili Italijanov sicer niso imeli takoj svojega uspeha, a dosegli so ga, ko je pomagal v italijanskem parlamentu Tittioni. (Dr. Triller: »Pokazali so nam pravo pot!«) Zalibog, da nismo mi v tako dobrem položaju, da bi si na tak način izbojevali svoje pravice.

Naše dijaštvo je na nemških univerzah na milost in nemilost izročeno nemškim buršem, ali tem ni bilo dovolj, da so dejansko napadli slovenske dijake, zaprli so tudi menso akademico (Turk: »Sramota! Skandal!«) in tako hoteli izstradati slovensko dijaštvo! (Turk: »Se kruha nam ne privoščijo!«) Nemci se niso sramovali atentata celo na ta zavod.

Življenje slovenskega dijaštva je v nevarnosti. V Gradcu se je zgodil slučaj, da je sin ljubljanskega Nemca dr. Mahra (dr. Triller: »To je časten mir!«) nahlulil mirnega slovenskega dijaka z besedami: »Gehen Sie nach Laibach«, nakar mu je ta popolnoma prav odgovoril: »Gehen Sie nach Pettau«, ali to je bil povod, da ga je mlečnokozbi sin ljubljanskega Nemca, ki živi od nas, pobil z gorjačo. Ta slučaj kaže, kako nujno je potrebno, da se otresemo takih kulturnih ljudi. (Odobranje.) Ali taki slučajji se bodo dogajali, dokler ne bomo imeli slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

V predlogu je pa tudi točka proti ustanovitvi italijanske univerze v Trstu. Smo pa proti njej, ker bi pomenila pred vsem gospodarsko oškodovanje Kranjske dežele, kajti, marsikateri slovenski dijak bi rajši šel na to vseučilišče, kakor pa drugam, ker bi mu bilo priročajše. Smo pa tudi proti italijanski univerzi v Trstu, ker je Trst slovenski, ker je tržaško ozemlje slovensko. Privoščimo Italijanom univerzo, toda na njihovem kompaktnem ozemlju v južnih Tirolih.

Zahtevamo miru, ali mi pravimo, da bo mir zavladal tedaj, ko prenehajo krivice proti nam, ko se nam dajo z jamčene nam pravice, ko si izbojujemo slovensko univerzo v Ljubljani! (Odobranje.)

Poslanec dr. Oražen: Priznati moram, da mi je moj predgovornik govoril prav iz srca! (Klici narodno-naprednih poslancev: »Nam vsem!«) Znano je, da je narodno-napredna stranka vedno imela napisano na svojem praporu zahtevo po slovenskem vseučilišču (»Tako je!« Res je!), ali časi so bili taki, da se ni dalo doseči ničesar.

Za naše dijake so nastopili sedaj časi, ki nujno zahtevajo, da povzdignemo naš glas za našo upravičeno zahtevo tako, da ga bodo slišali tudi na cesarskem Dunaju in tudi na cesarskem dvoru! (»Tako je!«)

Očitajo nam naši nasprotniki, da nimamo šol, da nimamo kulture! Kako jo bomo pa imeli, ko je nam nočejo dati! (Dr. Triller: »Ko so nas vedno tiščali ob tla!«) Pri vseh naših kulturnih potrebah iščejo političnega ozadja, kar jim je vedni izgovor, da nam zavračajo naše upravičene želje in zahteve. Slovenska kri je že tolikokrat iztekla za državo, zato imamo tudi pravico zahtevati, kar nam gre, zato smemo s svojo pravico zahtevati slovensko univerzo.

Leta in leta so trpeli naši dijaki najhujša nasilstva nemškega burševstva ter jih mirno prenašali, in ker niso hoteli nikdar rabiti takega orožja, s kakršnim so jih napadali njihovi sovražniki, se jih je končno hotelo celo izstradati. (»Res je!«)

Kako malo je bilo n. pr. v Ljubljani čuti o bojkotu, ki se niti izvedel ni, in že so nas obkladal z barbarji, a kaj so storili na Dunaju! Ko so zopet morali odpreti menso akademico, se je hitro zahtevalo, da mora biti menso academica samo za Nemce. Na tak način so hoteli uničiti naše dijaštvo.

Naše slovensko dijaštvo mora v svojo domovino. Le ko se ustanovi slovenska univerza v Ljubljani, tedaj bo konec onega neznoznega, krutega brezpravja, kakršno se kaže na nemških vseučiliščih. (»Tako je!«)

Narodno-napredna stranka se je vedno borila za slovensko univerzo in se tudi bo, pa ne samo tu, temveč zanesli bomo ta boj v najširše mase, in potem nam zmaga mora biti zagotovljena! (»Bravo! Živio! Živahno odobranje!«)

Nujnost predloga in predlog se sprejme soglasno z vsemi slovenskimi glasovi. Nemci se niso več vrnili v dvorano, temveč prišli le še k vratom poslušat.

Glavar določi prihodnjo sejo v sredo ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu so še ostali nujni predlogi, poročila odsekov o nujnih predlogih in ostale točke prvotnega reda.

Konec seje po 6. uri. Seja je trajala nepretrgoma celih deset ur.

Parlamentarno ministristvo.

Dunaj, 10. januarja. V informiranih krogih zatrjujejo, da dela za sestavo parlamentarnega ministristva sicer napredujejo, vendar pa se sodi, da parlamentarni kabinet do 20. t. m., ko se sestane državni zbor, še ne bo končan. Kolikor se da sklepati iz dosedanjih pogajanj, je skoraj gotovo, da bo novo ministristvo perfektno v prvi polovici meseca februarja, ako se med tem ne zgodi kaj posebnega. Govorilo se je sicer, da bo koalicijsko ministristvo stopilo na krmilo, še preden se po novem letu sestane državni zbor. To so bile optimistične kombinacije, ki se niso izpolnile. Situacija je bila pač bolj zapletena, kakor se je sprva domnevalo. V soboto je ministristki predsednik baron Bienenroth konferiral s predsedstvom poljskega kluba dr. Głominski in grofom Dzieduszyckim. Pri posvetovanju je bil navzoč tudi minister Abrahamowicz.

Preokret na Hrvaškem.

Budimpešta, 10. januarja. Ministristki svet je imel v soboto sejo, na kateri sta poročala dr. Wekerle o uspehih svojih konferenc na Dunaju, minister Josipovič pa o položaju na Hrvaškem. Kakor zatrjujejo na merodajnem mestu, vlada sedaj še ne misli na to, da bi hrvaški sabor sklicala, še manj pa, da bi ga razpustila. Šele, ko se pojasnijo razmerje med vlado in hrvaško-srbsko koalicio, kar se pričakuje v najkrajšem času, se odredi vse potrebno. Hrvaško-srbska koalicio je baje pripravljena, skleniti z vlado kompromis.

Poganja med Avstro-Ogrsko in Turčijo.

Carigrad, 10. januarja. Avstro-ogrski veleposlanik Pallavicini se je znova pričel pogajati s turško vlado radi Bosne. Velikemu vezirju je stavil te-le predloge: Avstro-Ogrska daje vnaprej svoje dovoljenje, da se pri sklepanju trgovinske pogodbe turška carina zviša od 11 na 15 procentov in da se uvedejo nekateri državni monopoli. Glede Bosne je Avstro-Ogrska pripravljena plačati turški vladi 1 1/2 milijona turških funtov za nekdanja turška zemljišča, ležeča v Bosni in Hercegovini. Ker pa ni dognano, da li so ona zemljišča državna last ali last imenovanih pokrajin, naj se to juridično vprašanje predloži posebnemu razsodišču.

Z Balkana.

Sarajevo, 10. januarja. Iz Sebrnice javljajo, da so Srbi z desnega brega Drine streljali na orožnike, ki so patrolirali na cesti Bratunac-Fakovici. Orožniki so takisto jeli streljati na napadalec in so ustrelili, kakor se zdi, enega izmed njih. Od patrolje ni bil nihče ranjen.

Belgrad, 10. januarja. Prestolonaslednik Gjorgje je sprejel tu bivajoče vstaške vojvode iz Makedonije. Vojvode so kraljeviču izročili okle na srbski narod. Prestolonaslednik je daroval 1000 dinarjev za organizacijo in je tudi obljubil, da bo se pri vojnem ministru zavzel za to, da bo organizacija dobila na razpolago orožje.

Cetinje, 10. januarja. Ministristki svet je sklenil poslati sekcij-skega načelnika Jovanovića v Belgrad, da izposluje pri srbski vladi

novu podporo v znesku 2 milijonov dinarjev za Črno goro.

Carigrad, 10. januarja. Vojni minister je poslal 8 bataljonov v sandžak, Novi pazar na bosansko mejo z nalogo, da napravijo tamkaj potrebne utrdbe.

Dnevne vesti.

V Ljubljani 11. januarja

— **Finančni svetnik dr. Mrak**, ki si je v soboto končal življenje, je bil eden najvestnejših in najposobnejših finančnih svetnikov, kar jih je kdaj službovalo na Kranjskem. Vodil je največji departement naravnost vzorn. Pri tem je bil nadvse priazen, ljudomil in koncilijanten, skromen in tih, izkratka mož, ki ga je vsakdo visoko spoštoval, kdor je prišel z njim v dotiko. Glavni vzrok njegovemu obupnemu koraku je pač bila neozdravljiva bolezen, ki je, kar je pač umljivo, potrla njegovega duha. A silno mnogo je tudi pripomogla grda krivica, ki jo je storila vlada temu vgladnemu uradniku. Imel je pač na sebi strašni madež — bil je Slovenec. Sicer miren, nikdar agresiven, celo popustljiv, a vendar Slovenec, in ta madež zadostuje v Avstriji, da preganjajo človeka, kadar je mogoče in kolikor je mogoče. In preganjali in krivico so delali tudi dr. Mraku, tako krivico, da je vsled bolezni že ves potrti mož segel po revolverju in si končal življenje. Pokojni dr. Mrak je vstopil v finančno službo leta 1881. Nemškiutar dr. Viktor Pesiaček je tedaj še v VI. gimnazijskem razredu trgal hlače, ko je začel dr. Mrak že služiti državi. A dočim je dr. Mrak bil še sedaj navaden finančni svetnik, je dr. Pesiacek že nadsvetnik in finančni prokurator. Kako je to mogoče? No, dr. Mrak je bil Slovenec, dr. Pesiacek pa je nemškiutar. Nemškiutar Gustav Tauzher je kot nekaj vajenec delal pri dr. Mraku, in se pri njem učil skrivnosti finančne uprave, danes pa je že finančni okrajni ravnatelj v Mariboru, dočim je šel dr. Mrak le kot finančni svetnik iz življenja. Pred nekaj meseci se je ljubljansko finančno ravnateljstvo vendar domislilo svoje dolžnosti in je predlagalo dr. Mraka za nadsvetnika. Toda — imenovan ni bil. Kdo je to preprečil, ali kazinotski obsebnjaki, ali Schwarz, ali finančno ministristvo — tega še ne vemo. Dejstvo je, da dr. Mrak samo zato ni bil imenovan za nadsvetnika, ker je bil Slovenec in ne nemškiutar. Da je to na njegovo potrtost moralo močno vplivati, da ga je ta krivica morala hudo boleti, je pač naravno, in zato se ni nič čuditi, da je naposled ta plemeniti mož v svojem obupu segel po revolverju.

— **Radi odprtega pisma na ministra Schönaicha o krvoprelitju dne 20. IX. 1908.** je državno pravdištvu vložilo obtožnico proti dr. Alojziju Kokalju, odvetniku in R. Pustoslemškju, odgovornemu uredniku »Slov. Naroda« v Ljubljani. Jako značilno, ako se uvažuje, da se je preiskava pričela že prve dni meseca novembra, dočim se je dvignila obtožba šele sedaj, dasi je bila preiskava končana že pred dvema mesecema, saj je bilo treba zaslišati poleg osumljenecv samo še g. drž. poslanca Ivana Hribarja. Ta pa je bil zaslišán sredi meseca novembra. Zakaj se je stvar zavlekla polna dva meseca, je velika zagonetka. Morda se je hotelo stvar zavleči zaradi tega, da bi prišla pred senat, v katerem sedita Nemca Bosehek in Lusehan? O stvari bomo še spregovorili.

— **Krivica nad krivico.** Torej se je zgodilo, kar je »Slovenski Narod« že pred dolгим časom naznanil kot zagotovljeno. Radovljiški okrajni glavar gospod Oton plem. Detela je imenovan deželnovladni svetnikom. Gospod pl. Detela je preskočil več starejših in tudi bolj kvalificiranih uradnikov. Bil je imenovan, ker je poskusil pri zadnjih deželnozborskih volitvah iztrgati gorenjski mestni mandat narodno-napredni stranki in ker je nemškiutar.

— **Nemška kultura.** Grozovit potres v Italiji je vzbudil v vsem kulturnem svetu sočutje z nesrečnimi žrtvami. Le v enem narodu so se našli ljudje, ki se vesele tega dogodka, in to so nemški žurnalisti. Brezsrčnost in podivjanost teh ljudi se vidi zlasti v »Montagsjournalu«, kjer pisec upa, da je vendar prišel trenutek, da lahko Avstrija nastopi proti Italiji. Take posirovelosti ni nikjer med omikanci in zakleci ne moremo drugega kot »fej in skandal!«

— **Srednje šole na Kranjskem.** Najnovejši »Verordnungsblatt« prinaša statističski izkaz o srednjih šolah na Kranjskem. Iz tega izkaza vidimo tudi, koliko učencev imajo posamezni zavodi. Dijakov je: na I. drž. gimnaziji v Ljubljani 578, na II. drž. gimnaziji v Ljubljani 459, na nemški gimnaziji v Ljubljani 124, na gimnaziji v Kočevju 122, na gimnaziji v Kranju 325, na gimnaziji v Novem mestu

227, v škofskih zavodih v Št. Vidu (ki imajo pa šele štiri razrede) 191. Skupaj je torej na vseh gimnazijah 2026 dijakov. Ljubljanska realka ima 529 dijakov, idrijska pa 270, skupaj torej 799. Iz tega izkaza je razvidno, da ima ena sama slovenska gimnazija več dijakov, kakor obe nemški gimnaziji. Dočim pa imata nemški gimnaziji vsaka svoj komplet učiteljski zbor, so na slovenskih gimnazijah z večim številom dijakov učiteljski zbori ne kompletni. Izpraznjena mesta na slovenskih gimnazijah se niti ne razpišejo, marveč se nastavijo supletje in sicer toliko, da imajo časih celo večino v učiteljskem zboru. Pa še pravijo, da Nemcev ne protežirajo in da Slovencev ne delajo krivic

— **Nemška hinavščina.** Eksce-lenca baron Schwegel je v dežel-nem zboru s slovesno patetiko izjavil, da hočejo Nemci in nemškiutarji pošteno sodelovati, da nastane mir v deželi. Poznamo to pesem! Še vselej kadar so se Slovenci na Kranjskem uprli storjenim jim krivicam, je baron Schwegel ubral to struno. To je njegova specialiteta, da v dež. zboru govori za mir, sicer pa pospešuje kar mu je mogoče nemški boj zoper slovenske narodne pravice. V tem se baron Schwegel zvesto drži tradicij nemške stranke, ki je vedno z besedami zagotavljala, da hoče mir in pravico, z dejanji pa je Slovencev vedno stregla po življenju. Besedi-čenje barona Schwegela je gola in grda hinavščina in drugega nič. To ve danes vsakdo na Kranjskem in prava sreča je, da so to spoznali najširši krogi.

— **Kdo bojkotira?** Nemci se še vsekakor ne morejo znebiti misli, da je konec tisti dobi, ko so jim polnili slovenski odjemalci trgovine in de-narne zavode. V enomer tekajo k ministru, ga prosijo za pomoč in ja-dikujejo, »dass sie wirtschaftlich zu Grunde gehen müssen,« ako jim ne bodo več nosili svojih grošev tolikokrat zasmejavani beraški Slovenci. Tako graška »Tagespost«, mi pa vprašamo, ali je res dotičnik kapitalist v naši deželi, ki se vedno tolče na svoje ohole, s slovenskimi groši napolnjene prsi. Kdo je berač, nemški kranjski Siegfriede? Da se pa povrnemo k stvari, kdo je začel prvi z bojkotom? Ali niso izdali Nemci še pred septembrskimi dogodki seznam vseh nemških trgovcev in obrtnikov »streng vertraulich«? Ali se ni v kazini že ves čas pozivalo na bojkot Slovencev? Kdo bojkotira? Ali ni o. kr. vojaški pešpolk št. 27 in same nemško-nacionalne zagrozenosti odpovedal Slovencev kantino, kljub temu, da je bila celo pravna pogodba tu. Isto bi tudi vedela povedati neka slovenska knjigovozna trgovina, ki je prej imela obinejša naročila od tega elit-regi-menta. Kaj torej vpijete? Pričeli ste sami z bojkotom, pridružilo se vam je celo o. kr. vojaštvo in mislite, da smo Slovenci res še vedno tako neumni, da vam bomo nosili soli in jesiha, katerega bi vi vlivali v naše že itak pekoče rane, ki ste nam jih vi prizadeli v vaši »višji kulturi«. Vsaka reč ima svoj konec in veseljem vzamemo poročilo »Tagespošte« na znanje.

— **Deželni poslanec Iv. Lavrenčič**, posestnik na Vrhpolju pri Vipavi, je danes jutraj umrl. Voljen je bil pri zadnjih dopolnilnih volitvah iz splošne skupine. Pogreb bo v sredo. Naj v miru počiva!

— **Dopolnilna volitev v III. volilnem okraju kmečkih občin v Istri.** Na tej volitvi, ki je postala potrebna, ker je dvakrat izvoljeni posl. prof. Mandić pridržal mandat II. vol. okraja so kmečke občine sodnega okraja Voloske-Podgrad, dne 7. t. m. soglasno izvolile svojim poslancem priporočenca političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri, gospoda dr. Ivana Pošičiča odvetnika v Voloskem.

— **Imenovanja.** Pisarniški oficijal pri okr. sodišču v Krmini Ignacij Doljak je imenovan ad personam za višjega pisarniškega oficijala, za pis. oficijala ad personam so pa imenovani kancelisti Franc Sever v Voloskem, Anton Ruzier v Cerknem, Rafael Gruden v Podgradu, Mirko Stipanovič v Pulju, Anton Linardič na Krku in Josip Wlasak v Gorici.

— **Odlikovanje.** Gosp. Fran Brišnik, rodom iz Št. Jurja nad Taborom, okrajni šolski nadzornik v Bruku ob Muri, je dobil naslov šolskega ravnatelja.

— **Šolske stvari na Koroškem.** Za nadučitelja v Mohličah je imenovan učitelj Jožef Sporn v Globasnici. Za učitelja, oziroma učiteljice so imenovani: Ema Češka v Grebinju, Ivanka Ferjančič v Podkrosov, Roza Kilzer v Št. Tomažu pri Celovcu, Peter Močnik v Št. Petru na Vašinjah, Liza Rothmüller v Železni Kaplji, Leonhard Šmidt v Velikovu. Prestavljena sta nadučitelja Anton Rösch iz Lipe ob Vrbi na Dječke in nadučitelj Ferdinand Črešnovnik iz Dječ v Št. Pavel na Zili.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, v torek se uprizori prvič na slovenskem odru vleprijubljena komična opera »Giroflé-Girofla« z gđ. Haderbolčevu v glavnih dveh vlogah.

Giroflé-Girofla Charles Lacocq, tovariš Audrana in Planquetta, rodom Parizan in skladatelj mnogih vleprijubljenih operet (»Angot«, »Mali vojvoda«, »Graziella«) je uglasbil opereto »Giroflé-Girofla« že leta 1874, a preživela je s svojo nevenljivo svežostjo, duhovito godbo in izvirno melodiko na tisoče operet raznih nemških komponistov. »Giroflé-Girofla« se poje in igra danes z nezmajšanim uspehom povsod in tudi na slovenskih odrih, n. pr. v Zagrebu in v Pragi, je stalno na repertoarju. Libretista Vanlov in Letellier sta podala Leccocu dober tekst, čigar dejanje se vrši na Španskem v hiši don Bolera in njegove vladajoče žene Aurore. Zakonska imata dvojčka, Giroflé in Girofla, deklici, ki sta si toli slični, da ju ne razločijo niti starši. Giroflé je boječa, plaša, a Girofla živa, pogumna. Obe hčerki se imata omožiti istega dne; Girofla naj bi vzela milijonarjevega sina Marasquina, Girofla pa mavrskega glavarja Mourzouka. Toda piratje odvedejo Giroflé pred poroko. Admiral Matamoros zasleduje morske roparje, a predno reši ugrabljeno Giroflé, mora njena sestra igrati vlogo dveh nevest ozir. dveh mladoporočenih žen. Vlogi sester Giroflé in Girofla igrata v Zagrebu ga Freudenreichova in g. Irma Polakova; pri nas jo bo pela in igrala gđ. Jos. Haderbolčeva, ki jo je že mnogokrat pela tudi v Pragi. Očeta Bolera igra g. Bohuslav, mater Auroro g. Dragutinovičeva, Marasquina g. Iličič, Mourzouka g. Povhe, služabnika Pedra in Paquitto gđ. Thalerjeva in gđ. Peškova, teto Mercedes pa gđ. Paršlova. Nevestine bratrance igravo nekatere članice zbora. Moški zbor predstavlja pirate (basi) in svate (tenorji in basi). Da se nudi gđ. Haderbolčevi v igralskem, zlasti pa v pevskem oziru čim hvaležnejša vloga ter da se tudi v operetnem repertoarju poda našemu občinstvu izvirna, duhovita in res dobra francoska godba, se je izbrala vsekakor dostojna opereta »Giroflé-Girofla« — ki se označuje navadno kot komična opera — ter se je pripravila kolikor možno skrbno in vestno.

Slovensko gledališče. Včeraj popoldne so predstavljali burko »Veleturnist« in želi cele salve smeha in pohvale. Zvečer se peli »Prodano nevesto«. Gđ. Šipankova in g. Fiala sta izborna pela; tudi g. Hess se je vrlo držal.

»**Glasbena Matica**« bo v prihodnjem velikem koncertu izvajala slavno veliko delo, Perosijev oratorij »Rojstvo Kristusovo«. Oratorij se bo izvajal v Ljubljani dne 3. in 4. februarja.

Koncert na čast slovenskim deželnim poslancem, ki so sedaj v Ljubljani zbrani, priredi v sredo, 13. t. m., zvečer »Slovenska Filharmonija« v veliki dvorani »Uniona«.

Iz nemškega gledališča. Piše se nam: Slavno uredništvo. V notici »Beračenje od hiše do hiše«, kistejo objavili v št. 4 z dne 7. t. m. je imenovano tudi moje ime. Zgodilo se je brez dvoma pomotoma, ker je navedena obdolžitve glede moje osebe popolnoma neosnovana. — Irma Senberk.

Obraznava proti ravnatelju nemškega gledališča Wolfa na tožbo tenorista B. Leserja bo jutri, v torek, ob polu 5. popoldne na tukajšnjem sodišču št. 50.

Akademija naznanja, da bo v prihodnjem mesecu predaval v »Mestnem domu« zdravnik gosp. dr. Jos. Stojko »o uporabi Röntgenovih žarkov v zdravilstvu.« To predavanje se bo naslanjalo na predavanje gosp. profesorja Jožefa Reisnerja »o Röntgenovih žarkih«, ki se vrši v sredo 13. t. m. v veliki dvorani »Mestnega doma« ob 8. zvečer.

Delniška družba združenih pivovarjev Zalec in Laški trg v Ljubljani je imela včeraj dopoldne v hotelu »Ilirija« občni zbor. Navzočih je bilo 37 delničarjev, ki so zastopali 4717 delnic ali 943.400 K glavnice. Predsednik dr. Alojzij Brenčič je otvoril občni zbor, pozdravil navzočega notarja g. Ivana Plantana in omenil, da je bilo preteklo leto za pivovarje jako neugodno, ker je škodila dobra sadna in vinska letina, bojkot proti pivu itd. Vendar pa bodimo zadovoljni tudi s tem uspehom. Zvarilo se je 27.975 hl piva. Ravnatelj Balzer je nato prečital čisto bilanco in račun. Izgube in dobiček ter se je sklenilo dobiček 7270 K 5 h odšteti 10% za rezervni fond, prenesti na nov račun. Za revizorje je poročal g. Bezenšek in predlagal absolutorij. V odobro so bili izvoljeni gg. dr. Alojzij Brenčič, dr. Josip Karlovšek, Fran Roblek, Ferdinand Rož, Alojzij Tykač in nanovo g. Josip Siroca, župan v Zalcu, za revizorje.

zorje pa gg. Bezenšek, Berk in Jošt, za namestnika revizorjev pa gg. Koleno in Vakonič. Ko se je k slučajnostim obravnavalo še nekaj podrobnosti, je zaključil predsednik občni zbor.

Sestanek trgovcev in trgovskih sodrudičev se je vršil včeraj dopoldan v prostorih trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. Namen sestanka je bil, poizvedeti želje članstva o tem, kako naj se uredi in kakšnim namenom naj služi društveni podporni sklad, ki se v kratkem aktivira. Ko je društveni podpredsednik g. Lilleg posredoval navzočnim in povedal namen sestanka, je g. dr. Fran Windischer podal sliko o vseh stotih družstvenih delovanj, zlasti pa o poslovanju družstvene posredovalnice za službe in glede dajanja posojil in pravnega pouka. Nato je g. dr. Windischer pojasnil, kakšna denarna sredstva bodo lahko služila podpornemu zakladu in katere vrste bi mogle biti podpore. Gosp. Lilleg je opozarjal na ugodnosti trgovskega bolniškega društva v Ljubljani, ki daje tudi redne podpore onemogli članom. Poslej se je razvil živahen razgovor glede ureditve podpora. Iz tega razgovora je povzeto, da bo podporni sklad odmeniti za sledeče podpore: Podpore za služaj brezposelnosti do največ 6 tednov tekom enega leta. Podpore se bodo dale za služaj brezposelnosti brez krivde dotičnega člana in le članom društva. Nadalje se bodo dajale podpore onemogli članom, ki so brez sredstev in pa podpore vdovam in sirotam družstvenih članov. Večletni člani bodo imeli gotove prednosti. Gosp. Ivan Jelačin je nasvetoval, da se polovico letnih dohodkov, ki jih prejema društvo na prispevkih prve jugoslovanske tovarne za kavne surogate, porablja za potrebe podpornega sklada. Društveni odbor bo vpošteval te želje, sestavil statut in ga predložil obnemu zboru v odobritev. Podporni sklad prične poslovati še tekoče leto.

Uradniki c. kr. finančnega računskega oddelka v Ljubljani so darovali mesto venca na krsto pok. finančnega svetnika dr. Ivana Mraka, kranjskemu deželnemu društvu za bolne na pljučih znesek 45 kron.

Pevski zbor slovenskega trgovskega društva „Merkur“ je priredil povodno praznovanje 70letnice društvu predsednik g. ces. svetniku Ivanu Muniku v soboto, dne 9. t. m. zvečer podoknic. Včeraj pa je šel odbor gosp. svetniku čestitat. I. podpredsednik gosp. Lilleg je pozdravil slavljeno v imenu slovenske trgovine in mu še posebej prinesel pozdrave društvnikov, ki so ta dan dopoldne zborovali v društvinih prostorih. Gosp. ces. svetnik se je za čestitke toplo zahvalil ter sporočil tudi zahvalo za krasno petje. Ob tej priliki je daroval gosp. ces. svetnik Murnik podpornemu zakladu društva „Merkur“ 100 K, za kar mu izreka odbor najtoplejšo zahvalo.

Državna subvencija. Za vodo-vod v Stari vasi pri Zireh je dovoljena 2800 K državne podpore.

Neumljivo a resnično. Različni slovenski trgovci na Kranjskem so dobili od narodne firme Peter Majdič v Celju noveletne čestitke — v nemškem jeziku. Čestitka nemška, odpošiljalčev naslov na zavoju nemški — adresa pa slovenska. To kaže, da so Majdičevi uslužbenici prav dobro vedeli, komu pošiljajo čestitke, vedeli, da jih pošiljajo Slovincem, pa vendar se niso zmenili za to, da bi spoštovali narodno čast Majdičevih odjemalcev.

V Novo mesto k železniškemu stavbenemu vodstvu premeščeni gospod Grünwald ni Nemeo, marveč zaveden Čeh, ki je na Jesenicah v najtežjih bojih volil s Slovinci.

„Sokol“ v Mokronogu je daroval gospod Milko Krapeš, urar v Ljubljani, 5 K. — Odbor kliče prvega darovalca krepak „Na zdar“!

Železniška nesreča na Pragerskem. Lani 24. julija se je na Pragerskem prigodila železniška nesreča. Lokomotiva št. 127 je namreč trčila v peštanski vlak, ki je stal na tiru na postaji. Poškodovanih je bilo pri tem več oseb. Radi te nesreče sta včeraj stala pred okrožnim sodiščem v Mariboru strojevodja Fran Sommer in premikač Josip Kores. Sommer je Summa oprostilo, Koresa pa obsodilo v 3 mesečno ječo.

Narodna čitalnica v Žalcu ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 18. januarja ob 8 zvečer v gostilni Roblekovi z običajnim dnevnim redom. V služaju nesklepnosti se bo zborovalo pol ure pozneje ob vsakem številu društvnikov.

Smrtna nesreča. V Mariboru je na 18letnega zidarskega vajenca Stefana Ertla iz Sv. Margarete na Dravskem polju padlo toliko materijala, da je umrl za poškodbami, predno so ga izkopali.

Obenil se je v zaporih šotkanjskega sodišča bogati posestnik Stefan Melk iz Drotmirja pri Šotkanju. Bil je v preiskavi zaradi požiga in

bi bil prišel drugi teden pred porotnika.

Okrajne bolniške blaginje v Ljutomeru so dobili v roke Nemci. Slovenska zanikarnost!

Železnica skozi Turo je še toliko dogajena, da je bodo lahko izročili prometu meseca julija ali avgusta tekočega leta.

Električni tramvaj v Gorici se odda javnemu prometu dne 15. t. m.

Z zlomljeno desno roko je prišel te dni v gorisko bolnišnico Josip Bevdar, star 47 let iz Kanala. V družbi z nekim drugim kmetom sta sekala razne dvrše. Eden teh dvršev je zadel Bevdarja v roko ter mu jo prelomil.

Strastno se je bil zaljubil 28letni Karol Delpin iz Podgore pri Gorici v Jerico Brezgarjevo. Ker ga ta ni marala, jej je grozil, da jo ubije. Ker je to ponavljal, so ga naznanili sodniji, katera mu je prisodila za to pretenje 5 mesecev težke ječe s postom vsak mesec.

Stroj je ujel 16letnega delavca Ferdinanda Koojančiča v podgorski tovarni v desno nogo. Poskušal je na vse načine, da bi se izognil nesreči. A stroj ga je tako trdno zgrabil, da mu je zlomil desno nogo. Zdravi se v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici.

Kazenska razprava proti morilon Föderpersperu v Trstu, ki je umoril in razkosal neko šansonetko, bo meseca februarja, to je v prvem letošnjem zasedanju porotnega sodišča.

Kap je zadel v Trstu 60letnega upokojenega uradnika mestne zastavljavnice Stefana Vujnoviča. Bil je takoj mrtev.

Slovenec v Ameriki. V Duluth, Minn. je umrl v bolnišnici Ivan Gregorič iz Loškega potoka pri Ribnici. Bil je v Ameriki 29 let.

Slovenska hranilnica in posejilnica se je ustanovila v Chicagu.

Goetzlov pes. Ni še dolgo temu, kar se je vršila pred ljubljanskim okrajnim kot kazenskim sodiščem razprava proti znanemu kramarju s Staroga trga Gottfriedu Goetzlu, ker je njegov pes napadel nekega dečka. Deček je bežal pred psom v neko vežo, se tu spotaknil ter si pokvaril nogo. Goetzl se je tedaj le nekako zmazal, trdeč, da njegov pes ni hudoben. Včeraj opoldne pa je isti pes napadel na Glavnem trgu zopet nekega dečka ter ga podrl na tla, da je bil v trenutku ves krvav. Ljudem se je komaj posrečilo odgnati psa. Neka gospodična je pobrala dečka in ga peljala v hišo, kjer je nameščena Lozarjeva trgovina. Pes je bil Goetzlov, velika, rjava, tigrasta doga. Ali bo sedaj Goetzl še trdil, da je njegov pes pohleven kakor jagnje?

Glas iz občinstva. Z Dunajske ceste drži proti c. kr. I. drž. gimnaziji cesta, ki je ob snežnem zapadu popolnoma zapuščena, tako, da morajo dijaki zjutraj (pa ne samo zjutraj, ampak še celo dva dni po prvem ponočnem snegu) gaziti povsem deviški sneg. Prosimo od pomoči!

Pogreša se 21letna slabomurna Franciška Seliškarjeva, rodem iz Dobrove. Seliškarjeva je srednje velikosti, je ogrnjena z veliko sivo ruto in ima na glavi črno ruto. Kdor bi jo dobil, naj obvesti Franc Lampeta na Stranski poti št. 13.

Arretovana sta bila včeraj po mestni policiji Jernej Reitz rodem iz Ljubljane in Avgust Novak iz Gradišča pri Litiji. Obadva sta preganjana v policijski tiralnici, prvi radi hudodelstva goljufije, drugi radi hudodelstva tatvine. Izročili so ju tukajšnjemu deželnemu sodišču.

Ogenj v smeteh. Včeraj zvečer je nastal v jami za smeti, v vojaškem preskrbovališču ogenj, kamor je bil vržen tleči pepel. Ogenj je pogasil iz gledališča se vračujoče moštvo požarne brambe.

Kratka svoboda Danes dopoldne sta pobegnila od dela v mestni elektrarni prisiljenec Josip Skrubelj in Karel Daponte. Priromala sta jo pa samo do Martinove ceste, kjer ju je policijski stražnik prijel in odpeljal nazaj v hišo pokore.

Delavsko gibanje. Z južnega kolodvora se je včeraj odpeljalo v Ameriko 5 Hrvatov in 5 Slovencev; nazaj pa je prišlo 30 Hrvatov.

Izgubljeno in najdeno. Sluga Franc Jurkovič je izgubil dozo za smotke, vredno 8 K. Marija Bambergova je izgubila denarnico s vsebino K 216. Delavka Neža Fabjanova je našla zavitek usnja. Posestnica Mar. Pleškova je našla denarnico z manjšo svoto denarja.

G. Hinko Logar, kontrolor, je našel denarnico z manjšo svoto denarja. Na južnem kolodvoru je bil izgubljen omir. najden star dečnik, črn muf in samovar.

Na Japonskem večeru „Sokola I“ so bile izgubljene osiroma najdene sledeče reči: ena nimška glase-rokavica, en par vojaških belih rokavic ter dva dečnika. Dobe se pri hišnici „Mestnega doma“.

Uradne vesti. Pri deželnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani se je izvršil v zadržni register vpis firme „Stavbna zadruga v Ilirski Bistrici, reg. zadruga z neomejenim jamstvom“. Udje načelstva so sidarski mojster Anton Logar, industrijec Jožef Samra, industrijec Rudolf Valenčič in industrijec Anton Žaidaršič. — Uvaja se postopanje v svrhu amortizacije baje izgubljene hranilnične knjižice kranjske hranilnice v Ljubljani št. 167.264, last lekarnarskega gremija v Ljubljani z glavnico 1722 K. Lastnik knjižice se opozarja, da uveljavi svoje pravice v teku 6 mesecev, ker bi jih potem sicer izgubil. — Okrajno sodišče v Ljubljani je dejalo Emerika Pauerja, trgovca v Udmatu, Zalokarjeva cesta št. 95, zaradi dognane bedosti pod kuratelo in mu postavilo za skrbnika Jurja Mergenthalerja, kramarja z usnjem v Novem Udmatu. — Pri dež. kot trg. sodišču se je v registru za posamezne firme izbrisala manuf-kturna firma Hagoo Ihl vsled opustitve trgovine. — Pri okrajnem sodišču v Ložu je prosto mesto uradnega sluga. Prosnje je vlagati do 9. februarja 1909 pri predsedstvu dež. sodišča v Ljubljani. — Uvaja se amortizacijsko postopanje baje izgubljenih dveh knjižic kranjske hranilnice v Ljubljani in sicer št. 248.330 z vlogo 161 K, glaseče se na ime Eme Seeger in št. 253.294 z vlogo 31 K, glaseče se na ime Hermana Kranza. Lastnik teh dveh knjižic naj uveljavi svoje pravice v 6 mesecih. — V register za družbene firme pri dež. kot trgovskem sodišču v Ljubljani se je vpisalo, da imata pri tovarni barvil Fidelis Terpinz nasl. na Studencu pravico zastopstva le oba prosta družabnika Ivan Baumgartner in Pavel Zeschko kolektivno. Prokura Jožefa Pleiwissa se je izbrisala.

Drobne novice.

— Število žrtev v južni Italiji. Kolikor se je moglo dosedaj dognati, je bilo pri zadnjem potresu v južni Italiji ubitih: V Mesini 108.000, Reggio 31.000, Palmi 4500, Miletto 2300, Bagnara 800, Villa San Giovanni 3700, Pelaro 3300, Scila 2800, torej skupaj 156.400 oseb. K temu pridejo še mrtveci v manjših vaseh in 3000 v San Evfemiji, da se torej lahko računa na 160.000.

— Ukraden milijon. V Parizu je bila blagovnem kolodvoru ukradena vreča, v kateri je bilo vrednostnih papirjev za 1 milijon frankov. Tatov še niso dobili.

— Umor v Radoševicah. Morilec treh deklic v Radoševicah na Češkem so v soboto prijeli. Morilec je 14letni fant Skala. Kakor se sodi, je morilec perverzen in duševno bolan.

Telefonska in brzoljavna poročila.

Proč s Schwarzem!

Cerkno 11. decembra. Pozdravljamo nastop obeh slovenskih strank. Kličemo vam: Naprej tako! Proč s Schwarzem! Živel domovina! Cerkijani.

Konec pogajanja med Avstro Ogrsko in Turško.

Dunaj, 11. januarja. Ob 1. popoldne je došla iz Carigrada brzoljavka, da je turški ministrski svet definitivno odklonil vse avstro-ogrsko predloge in propozicije glede bosanskega vprašanja. S tem se je položaj na Balkanu znatno poostil.

Dunaj, 11. januarja. Danes dopoldne so na borzi znatno poskočili vrednostni papirji, nekateri celo za 30 kron, ker se je pričakovalo, da pride danes do sporazuma med Avstrijo in Turčijo. Ko pa je popoldne došla vest, da so se tozadevna pogajanja definitivno razbila, so kurzi rapidno in za znatne svote padli.

Dunaj, 11. januarja. V vladnih krogih zatrjujejo, da do sedaj še niso dobili obvestila, ki bi potrjevalo vest, da so pogajanja med Avstro Ogrsko in Turčijo definitivno razbila.

Svojerodno pismo nemškega cesarja.

Dunaj, 11. januarja. Danes dopoldne je cesar sprejel v posebni avdijenci nemškega vojnega atašeya Hageneoka, ki mu je izročil svojerodno pismo cesarja Viljema.

Avstro Ogrska banke.

Dunaj, 11. januarja. Generalni svet avstro-ogrsko banke je sklenil izplačati za 1. 1908 dividende 91% kron, dočim je za 1. 1907 izplačal 107 K. Avdijence.

Dunaj, 11. januarja. Cesar je danes dajal splošne avdijence. Med drugimi je tudi sprejel bivša ministra viteza Madeyskega in barona Calla.

Minister dr. Žaček v Pragi.

Dunaj, 11. januarja. Minister dr. Žaček odpotuje ta teden v Prago v neki politični misiji.

Zaupni shod mladočeške stranke

Praga 11. januarja. Včeraj je bil tu zaupni shod mladočeške stranke. Udeležilo se ga je 450 zaupnikov iz vseh krajev Češke. Poslanec Anyž in Prokop, urednika „Narodnih listov“, se shoda nista hotela udeležiti, češ, da se ne strinjata s politiko dr. Kramša. Shod je izrekel dr. Kramša zaupnico.

Za češke šole na Dunaju.

Praga 11. januarja. Občinski svet v Koliuu je daroval 1000 kron za češke šole na Dunaju.

Cerkev se je podrla.

Carli 11. januarja. V kraju Bitte se je podrla cerkev. 28 oseb je bilo ubitih, več pa ranjenih.

Albanci proti Avstro Ogrski.

Solun, 11. januarja. Med Albanci v Makedoniji je zavladalo tako sovražno razpoloženje proti Avstro-Ogrski, da je turška vlada smatrala za potrebno dati zastražiti: tukajšnji avstro-ogrski konzulat.

Zahvala.

Usem, kateri so se ob 70letnici mene spominjali in mi čestitali, izrekam najsrčnejšo zahvalo, posebno še pevskemu zboru slovenskega trgovskega društva „Merkur“ za ubrano petje pri podoknici

Juan Murnik

ces. svetnik.

217

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 11. januarja 1909

Toronto

Pšenica za april 1909	za 50 kg K 12.84
Pšenica za oktober 1909	za 50 kg K 1.91
Rž za april	za 50 kg K 10.27
Koruzi za maj	za 50 kg K 7.34
Oves za april	za 50 kg K 8.72

Effekt v.

5 vin. višje.

Meteorološko poročilo.

Vt. na nad morjem 306. Srednji st. na tleh. — 26.7

Januar	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nabe
9.	9. zv.	744.0	-0.9	sl. jug	sneg
10.	7. zv.	734.6	-1.9	sl. sever	oblačno
	2. pop.	735.2	0.6	sl. sjvzhod	del. jasno
11.	9. zv.	736.7	-2.0	sl. svznod	oblačno
	7. zv.	737.3	-6.1	sl. sever	
	2. pop.	736.5	-1.9	sl. vzhod	jasno

Srednja včerašnja in predvčerašnja temperatura - 0.3° in - 1.1° norm. — 27 in — 2.7° Padavina v 24 urah 0.0 mm. in 4.0 mm.

Zahvala.

216

Za vse mnogobrojne, zelo tolažljive dokaze iskrenega sočutja povodom bolezn i smrti nad vse ljubljene, nepozabnega soproga, gosp.

Antona Walland

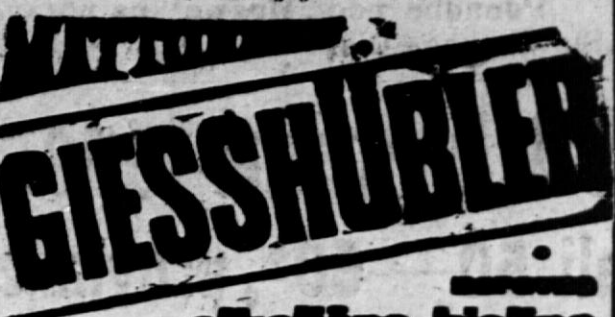
izrekam vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo in sploh vsem, ki so draga pokojnika, spremili k večnemu počitku in meni lajšali bol ob prebrdki izgubi.

Ljubljana, 14. januarja 1909.

Marija Walland roj. Svetič.

Proti kataru

sapnih organov, kašlju, nahodu, hripavosti in vseh boleznih zdravnik opozarja na

ki se rabi uspešno sama ali z gorkim mlekom pomešana.

Ima miloraztopljivi, osvežujoči in pomirjujoči učinek, posebno pospešuje razslizenje ter je v takih slučajih poznata kot jako dobro zdravilo. 202-1

V Ljubljani se dobiva pri Minaeiu Kastnerju in Petru Lassiniku in v vseh lekarnah, večjih ščecirjih, vinskih in delikatesnih trgovinah.

Več gospodov

se sprejme na hrano v Wolfvih ulicah 3, II. nadstr.

Fijakarska obrt

se zaradi preselitve iz proste roke proda na Rimski cesti št. 19 (Marčanova hiša). Cena po dogovoru. Več istotam. 208-1

Gospodična

večša slovenskega in nemškega jezika išče službe

kot blagajničarka ali prodajalka. Ponudbe pod naslovom „P. B. 120“ pošto ležeče, Ljubljana. 170-3

Manjšo trgovino

ali tudi samo lokal želi prevzeti trgovsko izobražena oseba najraje v kakem kraju, kjer so tovarne. Eventualno se prevzame tudi gostilna. Ponudbe na uprav. „Slovenskega Naroda“ pod „trg vina 1909“ 2.01

Gostilna

se odda v najem ali pa pod ugodnimi pogoji tudi proda. Hiša je na dobro idočem kraju tik postaje Podrožice na Koroskem Plaču po dogovoru. Več pove lastnik g. stilne Fr. Koberer, št. Jakob v Rožu

V neki boljši vasi na Notranjskem se odda

gostilna, mesnica

in tudi pekarija bi dobro uspevala. Odda se lahko takoj ali pozneje. Najemnina po dogovoru. Več pove lastnik. 171-1

Vprašanja na upravništvo „Slov. „Slov. Naroda“ pod „št. 9999“.

Oni gospod, ki je v nedeljo 10. januarja 1909 v trafiki g. Brusa „pred škofijo“ kupujoč tudi razglednice,

vzel denarnico

raz prodajalno mizo, hoteč jo oddati lastniku, ki je brzo odšel a je obenem tudi denarnico pozabil vzeti seboj, blagovoli naj isto oddati v ravnoisti trafiki. Če oni gospod ki je odvzel denarnico, ne ustreže tej želji, dobilo se bo denarnico z denarjem vred drugim potom nazaj, saj je njegova oseba zdaj znana. 213

Zahvala in priporočilo

Povodom svojega izstopa iz službe kot potnik rastlinske destilacije „Florin“ pri tvrdki Edmund Kavčič v Ljubljani, se zahvaljujem p. n. kupčijakim prijateljem za izkazano mi zaupanje in prosim, da ste mi tudi nadalje naklonjeni, beležim

z vsem spoštovanjem, udani Marko Sterbenc.

„SLAVIJA“

12-4

vzajemno zavarovalna banka v Pragi. — — — — — Rez. fondi: 41,335.041-01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 97,814.430-97 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vsakehi slovenske-narodne uprave.

Vn. potovanja dajo:

Generalni zastop v Ljubljani, čigar pisarne so v lastnej bančni hiši v Gospodskih ulicah št. 12.

„Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ki nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenjski in smrti s manjšajočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravice do dividende.

Dva gospoda

se sprejmeta na dobro hrano.

Ponudbe pod „Hrana“ na uprav.
„Slovenskega Naroda“ 189-2

50 kron na teden
ali 50—60% provizije

dobi vsak, kdor prevzame razpečanje
mojih aluminijevih napisnih
štitov in aluminijevih blaga.
Zastopstvo se poveri tudi kot postranski
zaslužek. Aluminijevo blago se
prodaja igraje lahko. Pojasnila in
vzroci zastopj. Naj torej nihče ne
pozabi vprašati 2 2

Anton Gruby, Müglitz, Moravsko.

Pozor!
V kavarni „ILIRIJA“
Kolodvorske ulice št. 22
Je danes kakor vsak ponedeljek
KONCERT

Vstop prost. 135-2 Vstop prost.

KAVARNA
Je vsak dan vso noč odprta.

Oklicni zapisnik št. 4.

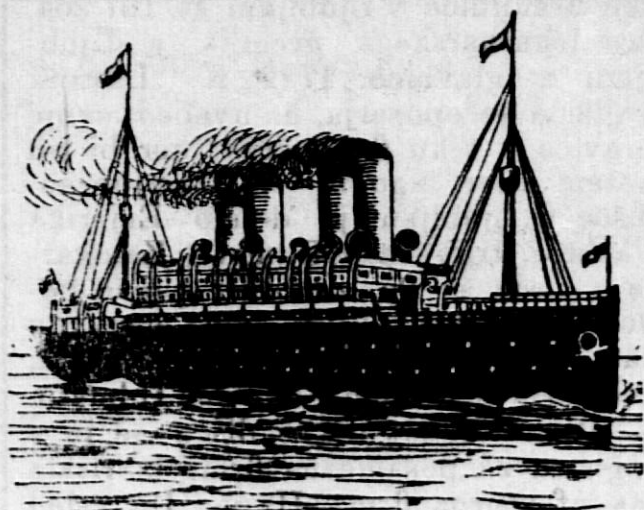
Oklic.

Daje se v javno vednost, da se nameravata
poročiti 1. Rudar Ivan Pihl, vdovec po
Julijani rojeni Volavšek, stanujoč v Glad-
becku, sin umrlih zakonskih kmetovalca
Martina Pihla in Ane rojene Klavžar, nazadnje
stanujočih v Kozjem na Avstrijskem. 2. Go-
spodinja Agata Bahovec, stanujoča v
Gladbecku, hči umrlih zakonskih delavca
Josipa Bahovca in Uršule rojene Bregar,
nazadnje stanujočih na Savi na Avstrijskem.
Objavi naj se ta oklic v občini Gladbeck
in v avstrijski občini Ljubljani z razgla-
šenjem v »Slovenskem Narod«, listu, ki iz-
haja v Ljubljani.
Morebitni, na zakonske zadržke se opi-
rajoči ugovori se morajo pri podpisnem
prijavitelju v dveh tednih.

Gladbeck, 7. januarja 1909.

Poročni uradni kraj. poročnega urada
v Gladbecku:

Kerte s. r. 211

Kdor hoče varno, mirno in hitro
potovati, naj se
obrne na od-
viseke c. kr.
deželne vlade
potrjenega glavnega zastopnika:

Jr. Seunig,
Ljubljana, Kolodvorske ulice 28

Odprava potnikov samo z najno-
vejšimi parniki „velikani“: 2343 28

Kaiserin Aug. Victoria, nosi 25 000 ton
Amerika 24.000
President Lincoln 20.000
President Grant 20.000

Voznja Ljubljana - Hamburg
traja z novo uvedeni direktnimi
voznimi kartami, brez vsake menjave
okroglo 1 1/2 dni, ter ima potnik pravi-
vico porabe brzevlakov po celi
črti od Avstrijske meje (Eger) naprej.

Gostilna v Bovecu

takoimenovana Huberjeva gostilna,
se odda z zemljiščem ali brez
zemljišča na več let v najem.
Zglasila se pošljejo na G. Lavtizar,
Kranjska gora. 177-2

Gostilna

„Pri Bobenčku“ na Glincah
z novo urejenimi prostori, acetilensko
razsvetljavo in lepim vrtom s konce-
sijo vred se odda zaradi boleznij
tako ali pozneje v najem.

Istotam se odda tudi
prodajalnica, več stanovanj in delavnica.

Več se izve na Glincah št. 37
pri Ljubljani. 4068-45

Dr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1908. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. žel.:
7-06 jutraj. Osebn. vlak v smeri: Tržič,
Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica,
d. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak čez Po-
drožico, Celovec, Praga.
7-07 jutraj. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
9-26 predpoldne. Osebn. vlak v smeri:
Jesenice, Beljak, (čez Podrožico) Celovec,
Praga.
11-38 predpoldne. Osebn. vlak v smeri:
Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel.,
Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak,
(čez Podrožico) Celovec.
1-05 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
3-45 popoldne. Osebn. vlak v smeri:
Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel.,
Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak,
(čez Podrožico) Celovec, Praga.
7-10 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
7-35 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Tržič,
Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico)
Celovec, Praga.
10-40 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Je-
senice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž.
žel., Trst drž. žel., Beljak juž. žel., (čez
Podrožico).
Odhod iz Ljubljane drž. kolodvor:
7-28 jutraj. Osebn. vlak v Kamnik.
7-05 popoldne. Osebn. vlak v Kamnik.
7-10 zvečer. Osebn. vlak v Kamnik.
10-60 ponoči. Osebn. vlak v Kamnik (3. s.
v nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)
Prilaz v Ljubljano juž. žel.:
6-56 jutraj. Osebn. vlak iz Beljaka juž.
žel., Trbiža, Jesenic, Gorice, Trsta, Tržiča
9-34 jutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže
Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.
11-22 predpoldne. Osebn. vlak iz Praga
Celovca, Beljaka juž. žel., čez Podrožico:
in Trbiž, Gorice drž. žel., Jesenic, Tržiča
2-32 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja
Straže Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.
4-13 popoldne. Osebn. vlak iz Beljaka
juž. žel., Trbiža, Celovca, Beljaka (čez
Podrožico) Gorice drž. žel., Trsta drž.
žel., Jesenic, Tržiča
6-50 zvečer. Osebn. vlak iz Praga, Celovca
Beljaka (čez Podrožico) Jesenic.
8-37 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže
Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.
8-45 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka juž.
žel., Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Pod-
rožico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel.,
Jesenice, Tržiča.
11-50 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiža, Ce-
lovca, Beljaka (čez Podrožico) Trst
drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenic.
Prilaz v Ljubljano drž. kolodvor:
6-46 jutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.
10-59 predpoldne. Osebn. vlak iz Kamnika.
6-10 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.
9-59 ponoči. Osebn. vlak iz Kamnika i m.
ob nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)
(Odhod iz prilazi so označeni v sred-
evropskem času.)

C. kr. avstrijske državne železnice v Trstu

Rad zvišanja voznine odstrani c. kr. priv. južne železnice
smo prisiljeni dvigniti ceno za 50 kg trboveljskega pre-
moga v kosih za 2 vinarja.
Zadruga trgovcev s premogom v Ljubljani.

Vabilo.

I. društvo hišnih posestnikov v Ljubljani

28. januarja t. l. v hotelu „Union“
ob 8. uri zvečer

redni občni zbor.

Spored:

1. Olobravanje poročila v preteklem letu;
 2. končni račun o preteklem letu in proračun za naslednje leto;
 3. volitev odbornikov in treh pregledovalcev računov;
 4. določitev letne članarine;
 5. slučajni predlogi članov.
- Predlogi, katere so člani najmanj 14 dni pred občnim zborom pi-
smeno izročili odboru, se morajo staviti na dnevni red.

Odbor.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem prežalostno
novico, da je gospod

dr. Ivan Mrak

c. kr. finančni svetnik, vitez Franc Jožefovega reda

danes ob 9. uri dopoldne v 52. letu nenadoma umrl.
Pogreb predragega rajnega bo v torek, dne 12. januarja, ob polu 3. uri
popoldne od mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.
Svete maše zadušnice se bodo darovale v četrtek, dne 14. januarja t. l. ob 8. uri
dopoldne v stolni cerkvi.
Predragega umrlega priporočamo v prijazen spomin in pobožno molitev ter
prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 9. januarja 1909.

Angela Mrak roj. **Jenčič**
soprega.

Fr. Lovec
svak.

Pavla Lovec roj. **Mrak**,
sestri.

Hema Mrak

Namesto vsakega posebnega obvestila.